

standard

ekonomik ve teknik dergi

YIL: 17 SAYI: 199 JULE 1978
TEMMUZ

Türk Standardları Enstitüsü her türlü madde ve mamül ile, usûl ve hizmetlerin millî standardlarını hazırlamak görevi ile kurulmuş, bağımsız bir kamu kurumudur. Enstitü, kuruluş kanunu ile verilmiş olan bu ana görevinin yanısıra, ülkemizde standardizasyonu yaymak, standard uygulamalarını teşvik etmek, standardların gerek üretici, gerekse tüketici halkımıza sağladığı çeşitli faydaları tanıtmayı da görev bilmektedir.

TSE'nin aylık yayın organı olan STANDARD Dergisi, yukarıda belirtilen amaçlara uygun olarak, yurt içindeki ve yurt dışındaki standardizasyonla ilişkin çalışmaları ve gelişmeleri milletimize aktarabilme görevini yüklenmiştir.

standard

ekonomik ve teknik dergi

YIL: 17 SAYI : 199 TEMMUZ 1978
JUL

TÜRK STANDARDLARI
ENSTİTÜSÜ ADINA

SAHİBİ :

ŞADİ PEHLİVANOĞLU

SORUMLU YAZI
İŞLERİ MÜDÜRÜ :

MEHMET ÖZGEDİK

YAYIN VE TANITMA KOMİTESİ

ŞADİ PEHLİVANOĞLU
(Başkan)

MUSTAFA ERNAM

AHMET KARACA

YÜCEL HACALOĞLU

ZEKİ YAĞMURDERELİ

TEKNİK SEKRETER :
HARUN ÇAKIR

Telgraf Adresi :
STANDARD — ANKARA

Telefon :
18 02 16

Posta Kutusu :
73, Bakanlıklar - Ankara

Basıldığı Yer :
Yonca Matbaası
Ankara — 1978

EĞİTİMDE STANDARDLAŞMA

R. KARDAŞ

S. 3 - 11

STANDARDIZATION IN EDUCATION

Pg 3 - 11

**İMLÂMIZIN STANDARDLAŞTIRILMASI
ÜZERİNE NOTLAR**

Dr. SADIK KEMAL TURAL

S. 12 - 13

NOTES ON STANDARDIZATION OF OUR
GRAMMATICAL RULES

Pg 12 - 13

**MİLLÎ MODELDE YATIRIM YERİNİN
SEÇİMİ**

OSMAN NURİ SEZER

S. 14 - 15

DETERMINATION OF THE INVESTMENT
PLACE IN NATIONAL MODEL

Pg 14 - 15

**TÜRKİYE ODALAR BİRLİĞİ KANUNU
ÜZERİNDE DÜŞÜNCELER**

ZEKİ YAĞMURDERELİ

S. 16

OPINIONS ON THE LAW OF TURKEY
UNION OF TRADE CHAMBERS, INDUSTRY
CHAMBERS AND TRADE BORGES

Pg 16

STANDARDLARIN ÖNEMİ

Dr. EYYÜP AKTEPE

S. 17 - 18

IMPORTANCE OF STANDARDS

Pg 17 - 18

TÜRKİYE PETRO - KİMYA SANAYİ
CELÂL TOPRAKÇI

S. 19 - 20

PETRO - CHEMISTRY INDUSTRY IN TURKEY Pg 19 - 20

EĞİTİMDE STANDARDLAŞMA

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU AÇISINDAN STANDARDLAŞTIRMAYA İLİŞKİN BİR BAKIŞ DENEMESİ

— IV —

Rıza KARDAS

«Millî Eğitim Temel Kanunu», «Dördüncü Kısım'da eğitim sisteminin alt - yapısını teşkil eden okul bina ve tesislerine ayrılmıştır».(1)

Tek maddeden ibaret olan bu kısımda, «okul yapıları» konusunda, «eğitim sisteminin alt - yapısını teşkil eden okul bina ve tesislerinin çevrenin ihtiyaçlarına ve uygulanan programların özelliklerine göre plânlanması ve bina ve tesisler tamamlanmadan eğitim kurumu açılmaması hükme bağlanmıştır».(2)

Bu bakımdan, okul bina ve tesislerine, öğrenim çevresinin plânlanması açısından yaklaşılması uygun olur. «Bilindiği gibi, okulların yahut eğitim çevrelerinin görevi, bütün problemlere çözümler sağlamak değil; fakat öğrencilere, sosyal yaşayışın problemleriyle zekice ve tesirli bir biçimde ilgilenebilme ve çözümler yetirebilme yeteneği kazandırmak olmalıdır. Bu, önemli bir farktır; birincisinde, kişi öğrenci-

dir, devamlı olarak beynine bilgi akıtılır; ikincisinde ise, kişi **araştırmacı - öğrencidir**. Böylece eğitim, bilgi edinmeye **arzu duyma** ve bilgiye hürmetin yanısıra bilgi alma ve kullanmaya gerekli yeteneklerin kişiye kazandırılmasını hedef edinecektir... Aslında eğitim sistemi, parçası olduğu bütün sosyal sistemi yansıtır ve etkiler. Eğitim, sosyal kararlılık ve sosyal değişimede önemli bir rol oynar; inançların, değerlerin kristalleşmesini sağlar; kişileri yetenek ve branşlarına göre yerleştirmek suretiyle onların sosyal yapı içinde belirli fonksiyonlar görmelerini sağlar».(3)

«Free School' (Serbest Okul) sisteminde kişi, devamlı olarak nezaret altında bulundurulmadığından, çevrenin güvenliğini kazanmış olması, kişide müspet psikolojik gelişmeler sağlayabilmektedir. İnsanlar her şeyden önce çevrenin değişen şartlarına başarılı bir şekilde

adapte olabilme yeteneğini kazanabilmeli ve kendilerini, öğretmenlerin yol göstericiliği ile kendi - kendine öğrenme seviyesine çıkabilmelidirler. Böyle bir sistemde, kişinin yeteneklerini en verimli bir biçimde geliştirmesi, klâsik sistemlerdekinden farklı bir eğitim çevresi gerektirmektedir. Bütün varlığıyla tepki gösterebilmesi için, kişinin dünyayı zihni ve artistik açılarından kavrama kabiliyetini geliştirmek ve böylesine bir 'farkında oluş' yaratmak sistemin temel felsefesidir. 'Free School' sistemi, şüphesiz, klâsik sistemlerden daha farklı bir mekân tasarlaması gerektirmektedir ki, bu mekân anlayışı 'Open Plan' (Açık Hava) olarak adlandırılabilir. Burada öğretmenler öğretim mekânlarını paylaşarak, birarada çalışabilmektedir... Bu sistemde, öğretmenler öğrenme atmosferini yaratma kabiliyet ve sorumluluğuna sahiptirler; doğrudan bilgi aktarmaktan çok

öğrenciye yol gösterme ile, onun yeteneklerini geliştirme ile ilgilidirler... Böylesine bir amacın gerçekleştirilmesi, diğer faktörlerin yanında, belirli öğrenim mekânlarının geliştirilmesine bağlıdır.. Bir diğer alternatif de okul sonrası öğrenimi sağlayacak bir sistemdir... Bu bakımdan okul sonrası eğitimin organize edilmesinde büyük fayda vardır. Meselâ, komşuluk ünitelerinde plânlanacak olan kültür merkezleri bu maksatla kullanılabilir. Ancak, böyle bir kültür merkezinin sadece fiziki çevre olarak plânlanması ve uygulanması müspet netice vermemektedir. Her şeyden önce, o yörede yaşayan insanların davranış şekilleri, o davranış şekillerini meydana getiren sosyo - ekonomik durumları, kültürel temelleri, yaşayış tarzları, vb. titiz bir şekilde incelenmelidir. Ancak geniş kapsamlı bir inceleme sonucu böyle bir kültür merkezinin işleyiş şemaları kristalleştirilebilir. Aksi takdirde, yapılan merkezler, maksadına uygun iş görmeyen taş - beton yığınları olarak kalmaya mahkûm olacaktır.

Son yıllarda tasarlanıp inşa edilmiş daha iyi okul bina ve tesislerinin, önceki dönemlerdekinden farklı oluşu, yalnız ekonomik baskı ve yapı teknolojisindeki gelişmelerden ileri gelmemekte, buna aynı zamanda, eğitim kavramındaki değişmeler sebep olmuş bulunmaktadır. Her derece ve türdeki eğitim programlarındaki değişmeler, okul bina ve tesislerinin yapımında da derin tesirler meydana getirmiştir. Bu değişmeler :

a) Eğitim amaçlarının genişletilmesi,

b) Öğrenenin ve öğrenme prosesinin yeniden incelenmesi,

c) Eğitim tecrübelerinin organizasyonuna daha rasyonel yaklaşımların uygulanması,

d) Nüfusun yerleşme durumuna göre, eğitim hizmetlerinin idari organizasyonunun yeniden incelenmesi

gibi, belli başlı uygulamalardan doğmuş bulunmaktadır. Buna göre, daha yeni okul bina ve tesisleri de, program içindeki faaliyetlerin çeşitliliğine uyumluluk göstermek üzere, esnekliği ve genişleyebilme durumunu ve öğrencilerin yerleşebilecekleri sınıfları ve seviyelerini tebarüz ettirmektedir. Mimari üslup da, alışılmış yapının sınırlayıcı ve bağlayıcı tesirine zıt olarak, serbest

ve açık bir tesir husule getirecek durumdadır.⁽⁴⁾

«Eğitim alanında ve hususiyle millet çapında farklılıklara rağmen, bazıları tamamen kolayca görünebilir karakterde, diğerleri de pek az farkedilebilir olmak üzere, bu durumu belirten bir sürü ortak eğilimler vardır ve bunlar bir sürü ortak problemler halinde, sırayla mimari tazammumlarının terimleri itibarıyla de ortaya çıkar. Yer tutan gelişmelerin çoğu, eğitimin demokratlaşmasına doğru bir gidişi gösterir. Bunlar, ekonomik, sosyal, coğrafi veya kültürel engelleri hesaba katmaksızın, herkes için fırsat eşitliği sağlamak suretiyle, seçme yoluyla okula seçilmeyi kaldırma hareketidir. Meselâ, orta dereceli okul seviyesinde çok - gayeli okul (multi - option school) - ister bir İsveç 'Grundskola', bir Fransız 'Collège d'Enseignement secondaire', bir İngiliz 'Comprehensive School' veya bir Alman 'Gesamtschule' olsun - bir temel, çok defa ortak, bilgi özünü sunuştaki hedefler, tek tek çocuğun ilgilerini ve yeteneklerini karşılamak üzere, bir seçmeliler çeşitliliğiyle, çoğaltılmıştır. Eğitimin muhtevası da, bütünleşmiş faaliyetlere doğru katı ders ayrımından uzaklaşmaya götüren bir eğilimle birlikte, dış dünya ile daha çok yakından ilgili olmak üzere, teşebbüs edildiği derecede çok değişmiş bulunmaktadır. Bunun gibi akademik-meslek ayrımından akademik-meslek bütünleşmesine doğru bir hareket ile pasiften aktif öğrenmeye, tebeşir ve konuşmadan ferdi buluş ve yaratıcılığı öngören bir hareket vardır»⁽⁵⁾

Böylece, bütün olarak fonksiyon gören ve şahsiyet kazanan bir bütün niteliğinde uyumluluk ve esnekliği sağlanmış okul bina ve tesislerinin gerçekleştirilmesi de ileri bir merhale olarak söz konusu edilebilir.

Milli Eğitim Temel Kanunu, «Okul yapıları» hakkında,

«Her derece ve türdeki eğitim kurumlarına ait bina ve tesisler, çevrenin ihtiyaçlarına ve uygulanacak programların özelliklerine göre Milli Eğitim Bakanlığınca plânlanır ve yaptırılır.

«Bu maksatla, her yıl Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine gerekli ödenek konur.

«Arsa temini yolu ile okul bina ve tesislerin yapım ve

donatımında, Devletin azami imkânlarının kullanılması yanında vatandaşların her türlü yardımlarından da yararlanılır ve yardımlar teşvik edilir ve değerlendirilir.»⁽⁶⁾

demek suretiyle, okul binaları ve tesislerinin plânlanması ve yaptırılmasında «çevrenin ihtiyaçları» ve «uygulanacak programların özellikleri» nin standardlaştırmada model olarak alınabileceğinin kıstaslarının ötesinde bir tespite girmemekle beraber, çevre ihtiyaçları ve uygulanacak program özellikleri, değişkenlik karakteri gösteren bir mantıklılık arzettiğinden ötürü, değişkenliğe uygun bir tutumun temel felsefe olarak benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Nitekim, «son yıllarda okul yapıları, eğitimce daha büyük çapta önem kazanmıştır. Eğitim için bir zarf, pasif yuva iken, şimdi okul binaları faal olarak öğretimle ilgili olan çevreye ait ve haberleşme hizmetleri gören bir âlet olmaktadır. Sabit ve istikrarlı bir karakterin faaliyetleri etrafında sert kabuk hüviyetindeki okul yapıları, bu karakterini değiştirmekle âlet olma vasfı kazanmaya başlamış, değişiklikini sürdürerek esnek bir hal almıştır. Bu, yalnız yeni yapılanlara doğru olmayıp, az - çok örfe göre yapılmış mevcut yapılar bile, tasarlandığından daha çok esnek kılınabilecek şekilde değiştirilebilmektedir.

«Hattâ denebilir ki, okul yapıları, asıl karakterini kaybetme noktasından önemini de kaybetmiş bulunmakta, bir bakıma, modası geçmiş, ökhne hale gelmiş olmaktadır. Bugün, eğitimin çoğu, okul dışında yer almaktadır. 'Okulların savunucuları, okul binalarını kaldırmak istemekte ve yeni ve ileri haberleşme araçlarının taraftarları, bilgi aktarılmasının belirli özel yapıdan bağımsız olduğunu iddia etmektedirler. Bu, sonunda, ev (araçların yardımıyla birlikte), kütüphane, değişik tarzdaki yapılar (mağazalar, fabrikalar, resmî ve özel işyerlerine ait yapılar, vb), bazan geleneğe göre yapılmış okul yapıları kadar, 'temeli atılmış yerleri', 'duvarları olmayan okulları', 'okul olmayan okullar' gibi çerçeveye bakmaksızın öğrenme için fizik çevre ile ilgilenmeye kadar götürebilir.

«Öğretmen rolleri ve görevleri de, buna paralel olacak tarzda değişmekte ve hattâ çelişik durum

almaktadır. Öğretmenlerin, artık geleneğe bağlı örnekleri takip edeceklerini beklememeli, okul için yeni amaçlarla münasebeti içinde, onların tenkitçiliğe yöneleceğini ve bu amaçların gerçekleştirilmesini daha yakından tamamlamak ve yeni örnekler meydana getirmek için kendine ait öğretim örneklerini tatbik edeceğini bilmelidir. Bugünün okulunda öğretim kadrosu, öğretmenlerden başka uzmanları da ihtiva edecek ve öğrenciler de ayrıntılı olarak ancak toplum için öğrenmiş olabilen okul dışında derslerini öğreneceklerdir...

«Eğitim araçları, açık hava okulları, takım halinde öğretim, toplum (mahalli) okulları vb. eğilimler gösteren bu hareketler, doğrudan doğruya ilgiden doğmakla beraber, geçici hevesler olduğu için, yerlerini başkalarına bırakmak üzere, geçmiş olabilirler. Bunlar, topyekûn bir stratejinin parçası olarak plânlanmış bulunan yeni eğitimin önem verilen amaçlarını gerçekleştirmek üzere, âletler olmak durumunda ve zorundadır.

«Yeni eğitim amaçları' terimi, burada en geniş anlamında kullanılmaktadır. Eğitim gittikçe çok kapsamlı (gayeli) bir kavram olmaktadır. Bir eğitim âleti olarak okul binasının kullanılması,

- Yeni ders araçlarının kullanılması dahil (ferdileştirme, sosyal eğitim vb. gibi) yeni amaçlarla münasebeti içinde, yeni öğretim ve öğrenme durumları meydana getirmek üzere fizik çevreye intibak;
- Mobilya mefruşat ve donatımdaki değişme dahil, bir bakıma, daha iyi ve daha arkadaşça çalışma ve yaşama şartlarına erişmeye doğru okul bina ve tesislerinin genel atmosferinin başkalaştırılması;
- Toplumun genel ihtiyaçları için okul bina ve tesislerinden faydalanma; genel kültür ve boş - vakti değerlendirme maksatları için, toplum bina ve tesisleri içinde okul bina ve tesislerinin bütünleşmesi;
- 'Temeli atılmış yer' veya ana eklentileri 'duvarları olmayan okullar' gibi yerine bir ikame olarak, öğretim ve öğrenme maksatları için, okul bina ve tesislerinden başka fizik çevreleri kullan-

maya hazır olma.

gibi görüşlerle ilgili bulunmak durumunda ve zorundadır.

«Bilinmektedir ki, gittikçe eğitimle ilgili değişme, artık hem sosyal değişimin ürünü ve hem de onun hazırlayıcısıdır. Bu husus, okul bina ve tesislerine tesir etmek ve eğitim amaçlarının gerçekleşmesi için, bunları kullanmak üzere, öğretmenler için imkân ve fırsat olarak hatırdâ tutulmalıdır. Bununla beraber, okul bina ve tesisleri kavramının genişletilmesi, 'beli bir san'atkarlık seviyesinden, insan ve maddi kaynakların çeşitliliğinin harekete geçirilmesi üzerine temellendirilmiş, eğitim çevresinin daha rasyonel organizasyonuna geçiş' olarak vasıflandırılmış olan, öğretmenin görevleri çerçevesindeki genel değişmeye iyice uygunluk arz etmektedir.»⁽⁷⁾

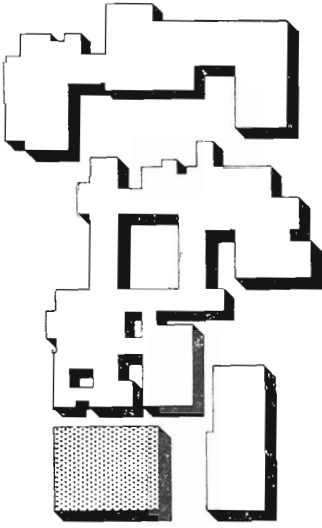
Demek oluyor ki, «eğitim programının genişletilmesi, öğretmen ve öğrettiği şey arasında değişen münasebet ve yeni pedagojik kavramların uygulanması, okul bina ve tesisleriyle ilgili problemlere yeni bakış tarzlarını geliştirmeye götürmektedir.»⁽⁸⁾

Gerçi, öğrenmenin yeni tarzlarının tesirini denemek bakımından, bina ve tesislerin uygun olan tarzına bakılacak olursa ileri ülkelerde de, «bugün bazı okullarda eğitimin açıklayıcı öğretime dayanan sınıfta yapıldığı, lâboratuvarlarda veya atelyelerde masalar üzerindeki çalışma şeklinde cereyan ettiği görülmektedir. Fakat şimdi yaygın olarak bilinmektedir ki, en üstün şekilde değerli öğretim maharetlerini kullanan tesirli eğitim, daha zengin bir faaliyet karışımını talep etmektedir. Eğer okul bina ve tesisleri, geleceğin mukayeseli olarak sınırlanmış faaliyetlerinden daha fazlasına müsaade etmiyorsa, dolayısıyla daha yeni olan, daha tesirli tarzlar da kat-vurulmuş demektir. Bu bir dereceye kadar, eğer yeni bina ve tesisler bu tarzda inşa edilmişse, sermaye harcamaları yalnız tesirsiz şekilde kullanılmakla kalmaz, aynı zamanda, öğretmenlere yapılacak ödeme üzerine de akseden boşuna harcama yapılmış olur. Politikalar, bu türlü meydana gelen şeyleri engellemeye ihtiyaç göstermektedir. Benzer politikalar, aynı zamanda, mevcut yapılar için yeniden modelinin yapılmış olmasına da müsait olmaya lüzum göstermektedir.

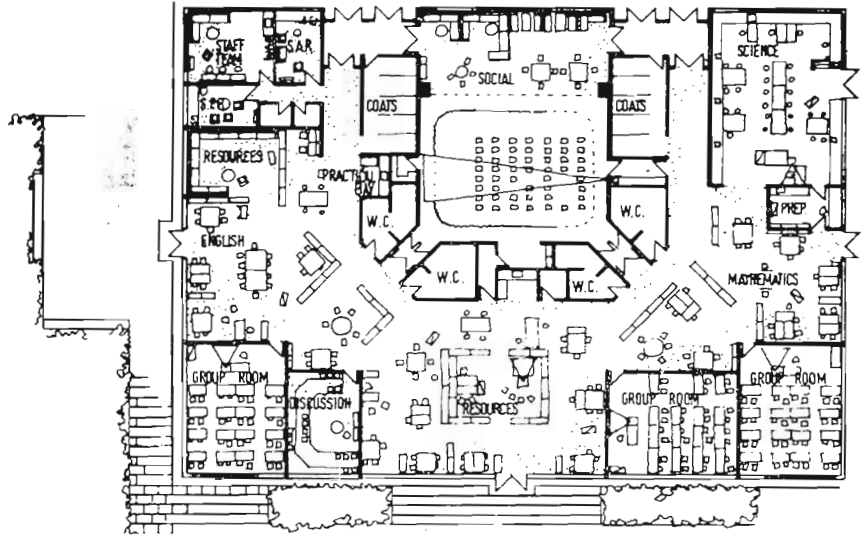
«Öğretmenin daha yeni tarzları,

henüz örgün öğretim, ders takrirleri veya demanstrasyon (gösteri yoluyla ders işleme) için de alanları gerekli kılmaktadır. Fakat, bir öğrenme fırsatı kendisini ortaya koyduğu zaman onu kavrayabilmek ve onun etrafında öğretimini yapmak hususunda öğretmenler için ihtiyacı aksettiren az katılıklı önceden belirlenmiş mekânlara da bir arzu vardır. O halde, mekân, küçük gruplar için, tartışmalar ve seminerler için, ortak projeleri tartışmak ve öğretim malzemesi hazırlamak üzere, öğretmen grupları için ve teyp, film - strip vb. gibi öğretmenler kadar kolay kavrama ihtiyacı duyduğu yeni öğretim - öğrenme kaynaklarına uyum gösterme için ihtiyaç vardır. Bunlar, başlıca eğitimciler ve daha çok cesaret isteyen tatbikatta bulunan öğretmenler tarafından dile getirilmiş ihtiyaçlardır. Fakat, bir çok hallerde, herhangi bir binada ne kadar ve ne büyüklükte mekâna ihtiyaç olduğu hakkında mimarlar özel olmak üzere, bunları onlara sorduklarında, açık bir cevap vermek için onların elinden gelen bir şey yoktur; çünkü, fizik gerektirmelerin deyimleri bakımından onlar eğitim ile ilgili fikirleri görmeğe alışık değildirler. Bu itibarla, mimarlar, öğretmenlerin müteharrik tahta bölmeler veya değişik mobilya ayarlamaları ve düzenlemeleri vasıtasıyla, istedikleri mekân bölümlenmesi tarzını sonradan yapacaklarını ümit ederek, bölünmemiş mekânın geniş alanlarını sağlamak suretiyle, güçlüğün bir çaresini bulup halletmeğe çalışmışlardır. Fakat bu, öğretimde tam tamına ne mekânların büyüklüğü, ne de sayısının önemi olmadığı, fakat bunların herbirini sağlayan çevrenin tür ve kalitesinin önemi bulunduğundan ötürü işe yaramamıştır. Böylece onsekiz üye ülkenin katıldığı OECD'nin Eğitim Bina ve Tesisleri Programı'na gösterilmiştir ki, geleneğe bağlı bina örnekleri geride kalmış olduğu zaman bile, harcanan paranın çoğu, binanın elverişli olmayan inşa edilmiş tarzına gitmiştir...

«Aşağıdaki örnek, binanın nasıl daha yeni öğretim tarzlarını kolaylaştırabileceğini ve daha önemli şekilde nasıl mücerret kavramların, eğer eğitimciler ile mimarlar arasında doğru haberleşmeler ve anlaşmalar kurulmuş olsaydı, pratik genişletilmiş olan bir İngiliz orta bileceğini gösterecektir.

Kaynak Guy Oddie, Industrialised Building for OECD, Paris, 1975

Kaynak Guy Oddie, Industrialised Building for Schools, OECD, Paris, 1975

Şekil : 1 - Maiden Erlegh orta dereceli okulu

Şekil : 2 - Şekil - 1 de gösterilen okuldaki 11-13 yaş grubunun ana binası

«Yukarıdaki Şekil - 1, öğrenci sayısının artışına uydurmak ve 11 den 18 e kadarki yaş grubu için çok - gayeli eğitimle ilgili bulunan eğitim faaliyetlerinin geniş dağılımına katılmak yönünden sonradan genişletilmiş olan bir lügiliz orta dereceli okulunu göstermektedir.

Genişletilmiş bina önceki bina ile herbiri farklı gerektirmelere göre belirli maksatlar için yapılmış aynı ek bloklardan ibarettir. Aşağıdaki şekil - 2 de, 11 - 13 yaşakilerin ana bina olarak kullanmayı tasarladıkları bu bloklardan birinin ayrıntılı plânını göstermektedir.

«Bu bloktaki yerlerin ancak üçü (zemin alanının ancak yüzde 12.5 kadarı için hesaplanmış), her hangi bir tarzda geleneğin şartlarındaki dersaneler gibi kullanılmış olabilir. Bununla beraber, her hangi bir zamanda bloka intibak edebilen öğrenci sayısı takriben sekiz veya dokuz sınıfın dengi kadardır. Bu demektir ki, belli her hangi bir anda, öğrencilerin üçte ikisinden bazısı, blokun kuzey tarafının ortasındaki oditoriumda birarada gruplaşmış muhtemelen iki sınıf, fen laboratuvarında başka sınıf ve oditoriumun güney yarısını kuşatan serbest gezi alanlarında dağılmış geriye kalan üçüncü ile birlikte geleneğe göre teşkilâtlandırılmış sını-

fın dışındaki faaliyetlerle meşgul bulunmaktadır.

Bu geriye kalan üçüncüdeki bütün öğrenciler, ya ferdi olarak ya da iki veya üçerlik gruplar halinde çalışmadalar. Bunların herbirinin kendi çalışma esas yeri olarak masalardan birinde bir yeri olabilmekle beraber, sık sık ve serbestçe bir kitaba müracaat etmek, bir film şeridini aksettirip seyretmek veya belki de elektronik beyin merkezinde çalışmak üzere, kaynakların bulunduğu alanlardan birine gidip gelmekle hareket edecek durumdalar veya herbiri umuma ait aynı alanda çalışmakta bulunan bir çok öğretmenlerden birine danışmaya gidebilir. Bu öğretmenlerden biri, zaman zaman, öğrencilerin bir küçük grupunu biraraya getirebilir ve onlarla birlikte çalışmalarının sonuçlarını konuşmak üzere, tartışma odasına gidebilir.

«11 - 13 yaşakilerin okulun bu kısmında sürdürdükleri faaliyetlerin bir kısmı, onlar asıl faaliyetlerinin merkezi olan bu blokta yer alacaktır. Onlar, meselâ, müzik ve temsil çalışmaları için veya resim ve el - işi faaliyetleri için yahut beden eğitimi için binanın diğer kısmına gideceklerdir. Fakat dikkat edilmelidir ki, yalnız bu tek blokta öğrencilerin intibakının ta-

mamen çeşitliliği sağlanmıştır. İntibakın bazısı, oditorium gibi özel çevre gerektirmeleriyle giderilir veya fen laboratuvarı gibi özel hizmetlere ihtiyaç gösterir. Grup odaları veya tartışma odaları gibi öteki kısımlar, sınıfın ve öğretmenin sakin olabilmesi ve umuma ait yerlerde cereyan eden ferdi çalışmalarından rahatsız olmaması için, söze ve görmeğe dayalı özelliğe ihtiyaç gösterir ve bu ayrılmış yerlerin her biri, grubun işgal ettiği büyüklüğe uygun gelecek belli boyutlara ihtiyacı belirler.

«Şüphesiz, burada belirtilmiş bu başarılı örneğin önemliliği, kopya edilecek bir model olarak anlaşılmamalıdır. Tam tersine, onun başarısı okulun organizasyon ve programına özel bir yaklaşımı karşılamadan ibarettir. Onun önemi, inşa kolaylıklarının deyimleri itibariyle, vasıtaları, organizasyon ve programla ilgili kavramlara çevirmekte kullanılmış olmasına bağlıdır. Mimar, plânı belli belirsiz havadan çizmiştir. Plân, mimar ile eğitimciler arasında genişletilen bir diyalogun sonucu olacak inkişaf ettirilmiştir. Mimarlar ile eğitimcilerin hepsi de daha ziyade özel bir tarzda yetişmişlerdi. Mimarlar, hedeflerine uygun gelmeyen binalarla ortaya çıkan engelleri aşmak üzere, öğret-

menlerin teşebbüslerinin birinci elden müşahadesi üzerine tmellendirilen uzun süreli bir tecrübe birikimine sahiptirler; halbuki eğitimciler eşit derecedeki uzun süreli tecrübenin sonucu olarak, yeni eğitim yaklaşımlarının fizik gerektirmeleri içinde keskin kavrayışları geliştirmişlerdi. Başka değişle, mimarlar, eğitim problemlerine alışmamış uzmanlıklardı ve eğitimciler de kendilerinin mimar olmasının yarı yolundaydılar.

«OECD'nin Okul Bina ve Tesisleri Programı'yla demek istenmektedir ki, bütün ülkeler hizmet içinde yetiştirmenin sonucu olarak, tasarı (dizayn) özetlerini formüle etme ve geliştirmede mimarlarla münhasıran tesirli diyalog içinde iş görebilen vukufu ve tecrübeli öğretmenlerin sayısını arttırmak ihtiyacıdır. Benzer bir ihtiyaç da, bu türlü diyalogun sonucu olarak iyi tasarlanmış olduğunda, yeni binaların eğitim faaliyetini zenginleştirmeyi sağlayabilen imkân ve fırsatlardan bütün öğretmenleri faydalandırmak üzere, daha müspet adımların atılması için duyulmaktadır.

«Diyalog, yeni eğitim kavramlarının düşünüldüğü sırada, daha çok çok önem arzeder ve daha açıklayıcı ve kapsayıcı olmaya bilhassa ihtiyaç gösterir. Sebep şudur ki, binanın kendisi veya en azından birini tasarlama ihtiyacı, müşahhas hareket için teklifler halinde mücerret fikirlerin kesinlik kazanmasının bir vasıtası olur. Bina, kendisi, değişme için önemli bir araçtır; dolayısıyla bina gerektirmeleri, eğitim politikalarının yerine getirilmesinde, en son merhale olarak dikkate alınmış olmamaya ihtiyaç göstermekle beraber, bu noktada alternatifler bizzat politikalar için dikkate alınır. Böylece, mimarın dizayner olarak rolüne, eğitimce gelişme için alternatiflerin fizik gerektirmeleriyle ilgili şeyler hakkında, bizzat eğitimcilerle birleşmiş olarak açıklama gibi, açıklamanın yeni bir rolü ilâve edilmiştir. Ve bu açıklama işi, yalnız bina ve tesislerin ihtiyacı duyulan tarzına doğru yöneltmiş olmamakla beraber, alternatif politikaların gerektirdiği eğitim faaliyeti tarzının aynı derecede müşahhas tarifine doğrudur.

«Elbette sonunda, açıklama işi, tecrit edilmiş veya egzotik tecrübeler içinde değil, gerçek binalar

inde sonuçlanacaktır; fakat maliyet ve zaman sınırlamaları hüküm sürmeğe konu teşkil eden binalarda, genellikle okul binalarının değişen eğitim veya ekonomik yahut sosyal - değişmelerine tepki olarak, mümkün olacak surette alınabileceği istikametini işaret eder. Gerçekten bu türlü binalar **kalkınma projelerini** teşkil eder.

«Bütün bu faaliyetlerden OECD Programı'nda şöyle bir anahtar sonuca varıldığı görülür: **kalkınma projelerinde sıkı suretle eğitimci mimar işbirliği okul binalarının elverişli tarzını elde etmede başarı için merkezi rol oynar.**

«Okul bina ve tesisleri için bütçe dengelemesi yönünden, normlar ve standartlar da önem arzeder. Yeni öğrenme tarzları, daha pahalı binaları mı talep eder? Böyle bir zaruret yoktur. Bu önemli olan bulgulardan biri, yapı kaynakları itibariyle ülkeler arasında var olan büyük çeşitliliğin, benzer tip ve büyüklükte okulların düzenlenmesi işini ortaya koyar. Meselâ, orta dereceli okullarda zemin kat alanları, (ülkeler arasında öğrenci başına en az 7 m² den çoğu 20 m² ye kadar değişmektedir. Bununla beraber, örnekler, yeni öğrenme tarzlarının tahmin edici olarak alttaki şekil - 3 içinde sağlanmış olduğunu ortaya koymaktadır.

«OECD Programı'ndan anlaşılmalıdır ki, bu ekonomilerin sağladığı önemli teşebbüslerin sayısı, okul binasına uygulanan normlara ve standartlara nazaran özellikle zaruridir. Bir çok ülkelerde yürürlükte olan geçerli norm ve standartlar, intibak hakkında standart cetveller vasıtasıyla veya odaların boyutları ve biçimini belirlemekle, binaların nitelik ve kalitesi (son maliyet gerektirmeleriyle) belli etmeğe teşebbü eder. Fakat böyle yapmak için, yeni ihtiyaçlar belirdiği, eski olanlar kaybolduğu gibi, eğitimin dinamiği de buna pek önem vermez. Bu türlü normlar, gereksiz tedbirlerin, elde bulunan ve arzu edilip engellenme yenilik olacak tehlikeyi yaratır. Eğer kaynaklar, uzun süre mevcut olmayan ihtiyaçları karşılamada veya tamamen tesirli olmaktan az olduğu kadar yetersiz olan yeni ihtiyaç için, tedbir almadaki kaybolmamışsa, onları, yeniden gözden geçirmiş olmaya ihtiyaç duyarlar.

«Bazı ülkeler, yeni gerektirmeler için, ekonomik yer sağlamak

hususunda modası geçmiş tedbirden kurtulmada başarılı olmuştur. Burada önemli bir yardım, bir 'standard maliyet stratejisi' olarak dile getirilmiş olabilecek şeyle ilgilidir. Bu strateji, 'binanın uygun (inşa) tarzı'nın kesin terimeri içinde ayrılmış olamayacağını gösterir. Eğitim bakımından kabul edilebilir veya kabul edilmez olan şey arasında ayırıcı kalın çizgi olmamakla beraber, daha ziyade bir bıçak sırtı vardır: tıpkı bunları kesin kes maliyetlerin sınırladığına göre, çoğalan veya azalan imkânların bıçak sırtı gibi. Bu bakımdan kalite standartları, bıçağın ince tarafından kalınlığa kadar değişen, fakat maliyetleri, tek bir standard uydurmak için yapılmış olabilir-ki, elbette eğer bir çok binalar ince kenarıyla yapılmak zorundaysa, inşa edilmiş olabilir.

«Hem eğitimciler ve hem de mimarlar, en iyi binayı meydana getirmek bakımından, eğer maliyetin bir standard sınırı içine bunları koyup, onlara işbirliği yapmak imkânı verilmişse, iyi cevaplar bulmuş olur. Gayet iyi bilinir ki, onlar bu sınırı aşmışlarsa, hiç de bina meydana getirmeyeceklerdir; çünkü onların her türlü tesir ve tahrik edici şeyi, bu sınır içinde kalmakta işe yarar... Standard bir sınırın zorla kabul ettirdiği disiplinin, kalkınma projelerinin başarısına büyük katkısı olur ve onların birleştirilmiş teklifleri daha geniş uygulamanın gerçekçi olduğunu temin eder.»⁽⁹⁾

Daha çok kullanmak suretiyle maliyeti düşürmek de söz konusudur.

Bilindiği gibi, toplantı (konferans) salonları veya çok büyük tutulmuş gidip gelime alanları gibi bölümleri ihtiva eden eski okul binalarının, maksada uydurulacak bu kesimleri, başka kullanışlara bırakılmış olacaksa, daha çok kullanışlılık sağlamak bakımından, dikkate değer bir faaliyet sahası temin edilmiş olur. Bu bakımdan, gereği gibi tasarlanıp düzenlenmiş mobilya ve donatımın, önemli bir katkısı olacağı tabiidir. Bu da OECD Programı altında araştırma konularından birini teşkil edecektir. İyi tasarlanıp düzenlenmiş mobilya, aynı zamanda, az alanın belirli bir faaliyet için ihtiyaç duyulduğunu ve daha geniş faaliyetler dağılımının da aynı yönde görülmüş olabileceğine işaret eder.

Daha çok kullanmak suretiyle,

hattâ tasarrufu daha tesirli kılmak için, yapılacak iş, binanın kullanılmış olabildiği günün saatlerini, yalnız okul çağı nüfusuna değil, aynı zamanda topluma da tahsis ederek uzatmaktır. Böylece okul ve toplum imkân ve vasıtalarının koordinasyonu, yerleşme problemiyle sınırlı bulunan bir ilgiyi gösterir ki, bu da OECD'nin Programında ayrı ilgi konusudur.

«Elverişli yer» sağlamak bakımından denenmesi gereken bir başka husus da, okul ve topluma ait imkân ve vasıtaların koordinasyonunun, bir çok mevcut örnekleri, onların kullanılmasını sıklaştırıp çoğaltmak arzusunun daha fazlasından ileri gelmemektedir. Fakat verilen daha büyük önem bile, toplum kalkınmasında bir uyarıcı olarak, eğitim için tasarlanmış yeni rolüyle bu türlü koordinasyona yaramıştır. Artan bir kanaat, eğitimin okulun biricik çevresi içinde uzun süre uygun olmuş olmadığını göstermektedir; bu kültürel ve sosyal ihtiyaçların çeşitliliğini karşılamak da hedef tutulan daha toptan politikaların bütünleyici bir parçasını teşkil etmelidir. Halbuki okul binası, yakınlara gelinceye kadar, başka maksatlar için binanın bağımsızlığı olarak görülmüştür; bu türlü bağımsızlık şimdi ise, karşılıklı bağımlılığa yol açacak gibi görünüyor ve sağlanmış binalar, sağlık, refah ve dinlenme gibi sosyal faaliyetin öteki sektörleriyle birlikte, artık eğitimin, içerden tesirini arttırmak ihtiyacını hissettirecektir.

Hem ekonomik ve hem de sosyal sebepler yüzünden birçok ülkeler, şimdi, daha önceki genişlemesi bırakılmış veya hemen hemen terkedilmiş olan şehirlerin içerdeki alanları yenilemeyi ve yeniden canlandırmayı düşünmektedirler. Yerleşme oranının, iş yerleşim alanı veya öteki iş çevresi halinde artışı ve yeni ulaşım tarz ve şebekesinin ortaya çıkması gibi, bu gayeye doğru yapılan teşebbüsler, mayeye okul imkân ve vasıtaları için yeni kullanışlar bulmayı zarurî kılabilen bir vakia olarak kararlılığa veya hatta mecburi okullaşmaya tabi sayılarda azalmaya rağmen, eğitim hizmetlerini arayan insanların sayısını arttırabilir. Kesinlikle nüfusun dağılım örneği, muhtemelen değişmiş olacaktır ve yeni nüfus örnekleri, mevcut imkân ve vasıtaların dağılımı ile ancak muhtemel olarak nadiren bir araya gelir. Bu

bakımdan, ne türlü imkân ve vasıtaların göze batan problemlerinden baska zarurî olduğu, yeniden düzenlenmiş şebekelerde sosyal ve ekonomik amaçları karşılamak üzere, bunların nerede bulunmuş olabileceği hakkında da eşit derecede dikkate değer problemler vardır.

Bir taraftan da yeter derecede hızla binaların gerçekleştirilmesi zarureti söz konusudur. Bazı zamanda veya ötekilerinde çoğu OECD üye ülkelerinin, sanayileşmiş binaların geçici tedbir yoluyla, ancak yerine getirmiş olabilecek olan eğitim talebini karşılamada uğranılmış olağanüstü durumlar vardır. Diğer taraftan sanayileşmiş bina, bazı durumlarda, yalnız olağan - üstü durumları karşılamada değil, fakat alışılmış alternatiflerden genellikle elde edildiği kadar yüksek bir sonuç veren kalite ile birlikte, geniş zaman dönemleri üstünde büyük çapta yatırım programları desteklemenin vasıtası olmuştur. Bu ve genellikle sanayileşmenin mezzetleri, sanayileşmiş metodların hem kabul edilebilir mahiyette ve hem de gerekli tempoda okul binası sağlamada anahtar olabileceğine inandırmada birçok siyaset adamlarının meyli vardır.

Bu faaliyetlerden çıkan ilk sonuç, sanayileşmiş binanın, bir ülkenin meydana geldiğidir. Gerçekten, son metodlarla, talebi karşılamada yetersiz kaldığı zaman, kendi içinde meydana geldiğidir. Gerçekki, sonraki eğilim, umumi piyasa ihtiyaçlarına tepki halinde gelişmiş olmak üzere, sanayileşmiş bina sistemleri içindir. Eğer eğitimin özel (ve farklı) ihtiyaçları, bir sonuç olarak ihmal edilmiş olunmayacaksa, eğitim ilgileri, bu sistemlerin gelişmesi içinde tesirli şekilde temsil edilmiş olmak ihtiyacındadır. Bu türlü tasavvur bir kere daha, sistemlerin husule getirmekte güçlü olması gereken bina tarzını tayinde mimarlar ile eğitimci arasında en sıkı münasebeti gerekli kılar. Aynı zamanda, bunlar ve binaların mefruşat mobilya ve donatımından görevli olmadan yana sorumlu uidari mekanizmalar arasında olduğu kadar, mimar - eğitimci ortaklığı ile sistem yapımcıları arasında müspet bir haberleşme akışını meydana getirmek için gerekli tedbirleri talep eder.

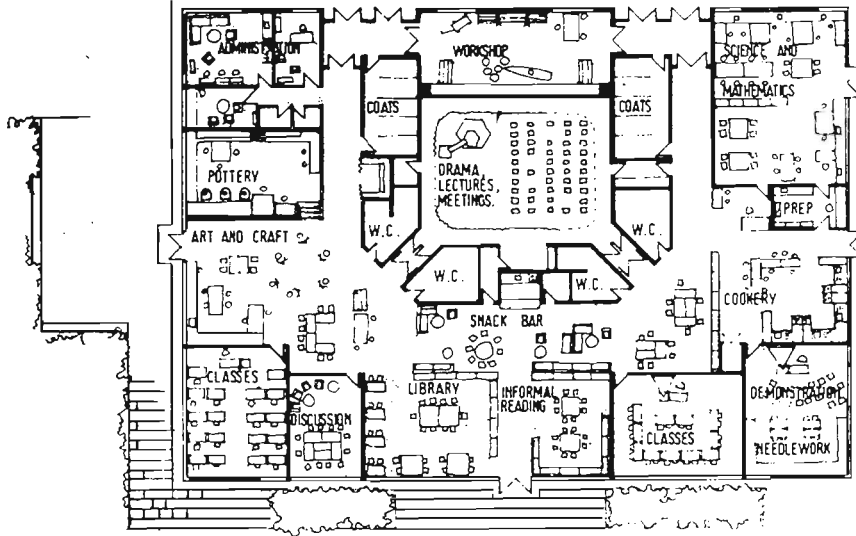
Bundan başka gelecek değişmeye karşı hazırlıklı olmak da lâzımdır. Binalar, mahiyetleri gere-

ği, neye göre yapılmışlarsa, o maksadı sürdürmeğe karşı bir eğilim gösterir. Bu itibarla, bunları kolayca önceden görülmesi mümkün olmayan bir geleceğin gerektirmelerini karşılamak üzere, uyumlu kılmak için ne gibi teşebbüsler yapılmıştır?

OECD Programı'nın bu soruyu cevaplamak için başlattığı şey, uyumluluk ile esneklik arasında faydalı ve kullanışlı bir ayrıma gitmiş olmasıdır. Uyumluluk, binanın fizik yapısına yapılmış olmak üzere, sonraki tadili mümkün kılan özelliktir. Esneklik ise, esas yapı şeklinde plânlanmış olduğu kadar, bina içinde bir kalite - **fizik uyumluluk için herhangi bir ihtiyaç olmaksızın** eskinin yerini konulmak üzere, yeni maksatlara fırsat veren bir kalite - olarak tarif edilmiştir. Esnekliğin daha çoğu için, uyumluluğa az da olsa, ihtiyaç duyulmaktadır.

Eğitim uygulamaları şimdi bu türlü esneklik için geçer destek kazanmaktadır. Bunlar, bir taraftan, özel maksatların çeşitliliğine bırakılmış, özel şekil almış uyumun ve diğer yandan da, vakit çizelgesinin büyük kısmını işgal eden daha az özel faaliyetlerin geniş dağılımına uygun gelen, umumi yerlerin dengelenmesi suretiyle, en iyi olduğu kanaatini vermiştir. OECD'nin Okul Binaları Programı göstermektedir ki, bu tarzda dengelenmiş ve bir çeşit yerden başkasına kaydırılan faaliyetlerin serbest akışına imkân vermek üzere, dikkatle plânlanmış uyum, bir çok alternatif eğitim gerektirmeleri sağlayabilir. Aşağıdaki Şekil - 3, Şekil - 2 deki gibi aynı binayı göstermekle beraber, aynı zamanda, ilk yapıldığındaki maksadın ötesinde 11 - 13 yaşakilerin yerine, bir yetişkin eğitim merkezi uyumunun sağlandığına da işaret etmektedir. Böyle bir değişiklik için, uyum gerekli değilse de, plânın kendisinde yeterli esneklik vardır.

Fakat eğer esneklik, önceki modası geçmişliği karşı savunmanın ilk hattı ise, hangi kaynaklar, uyumluluğu sağlamak hakkına sahip olmuş olabilir? OECD'nin inceleme ve araştırmaları, şimdiki ihtiyaçlardan vazgeçme veya daha yüksek ilk maliyetler olmadan da uyumluluğu azamiye çıkarma için bir stratejiyi öngörmektedir. Gerçekten fizik uyumluluk, bina ve onu meydana getiren eklentilerinin kaldırılması, yerlerinin değiştirilme-

Source: Providing for Future Change. Adaptability and Flexibility in School Building, OECD Paris (to be published shortly)

Şekil 3 - Şekil 2 deki ana binanın bir yetişkin eğitim merkezi olarak kullanılmak üzere yeniden düzenlenmiş durumu.

si, yeni ilâvelerle büyütülmesi veya yeniden yerleşime tabi tutulması demektir. Yeniden yerleşime asla ihtiyaç göstermeyebilen eklentilerin yerleşiminin yapılabilirliğini azamiye çıkarmak hususunda para harcamak, çok belirsiz bir yarar için avans vermektir. Gayet tabiidir ki, tercih edilebilir strateji, uyuma ihtiyaç duyuluncaya kadar, harcamayı sonraya bırakmakla «gittiğiniz kadar ödeme» dir. Yapılan inceleme ve araştırmalar, mümkün uyumun üzerine teknik vasıtalarla yapılan harcama, başlangıç tedbirin mahiyeti gereği çoğalmış olmayacaktır.

İnceleme göstermektedir ki, yarının bilinmeyen ihtiyaçlarına bugünün bilinen ihtiyaçlarını feda etmek ihtiyacı olmasa gerektir. Aynı zamanda, uyumluluğun, eğer şimdiki ihtiyaçlar tamamen karşılanmış olacaksa, bina şekillerinin almak zorunda olduğu belirlenmiş kararlar için; yerine hiçbir şeyin ikame edilemeyeceği uyarısı sağlanmıştır.

OECD'nin Programı, gerçekten büyük bir değer taşımaktadır. Bir çok ülkelerde eğitim, şimdi eğitim bina ve tesisleri için karmaşık sonuçlarla ilgili bulunan yönere doğru kaymaktadır. Mecburi okul çağı çocuklarının sayısı kararlılığını koruyamamakta veya düşmekte iken,

üzerinde durulan husus, türlü şekillerde, ilkökul - öncesi ve mecburi öğrenim ötesi ile dönüşlü eğitim için taleplere dönüşmektedir. Daha fazla dikkat toplum kalkınmasında başarısızlıklar için öngörülen tedbirlere ve eğitimin rolüne, başkalarının sahip olduğu sosyal haklardan yoksunluğun özel ihtiyaçlarına gösterilmektedir. Ortaya çıkan yeni faaliyetler, ya yeni ya da tadil edilmiş binaların yeni tarzlarını talep edecektir. Eğitimin öteki toplum hizmetleriyle karşılıklı - tesiri sektörler-arası işbirliği için yeni ayarlamaları gerektirecektir. Açıkça okul bina ve tesisleriyle ilgili problemler, ileri yıllarda vukuu çok yakın gibi görünerek devam edecektir.

OECD'nin Programının, bu olağan - üstü hal arzeden problemlerle sistematik yoldan uğraşmayı temel - iş sayacağı tabiidir. Bir bütün olarak sonuçların pratik uygulaması, mevcut kaynakların daha rasyonel kullanılması yolundan, hem önemli tasarruflarla ve hem de artan tesirlilikle sonuçlanmalıdır.

Eğitimle ilgili bina yapımı kaynaklarının ekonomik yönden sevk ve idaresi, öncelikle teknolojik bir konu olmamakla beraber, önemli derecede teknolojiye lüzum gösterir. Daha ziyade eğitimin kendisini, eğitim plânlamasını, inşaat teknolojisini, dizayn ve üretici prosesleri

ve bir bütünlük olarak bakılmış olması gereken ilgili meselelerin bir şebekesini teşkil eden kuruluşa ait düzenlemeleri gerekli kılar. Bu bakımdan; okul bina ve tesislerinin sevk ve idaresinin daha güç ve başka maksatları için yapılmış bina ve tesislerden daha özel olarak görülmüş olmak ihtiyacı söz konusu değildir. O, tam tersine, sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde, inşa edilmiş bir çevre sağlamada, kaynakların tesirli kullanılmasıyla ilgilenen herhangi bir kimseden dikkate hak kazanan bir elverişli ve makayeseli yoldan kolayca - elde edilmiş modeli temsil eder.⁽¹⁰⁾

Görülüyor ki, okul bina ve tesislerinin taş - tuğla - beton yığınları olmaktan kurtarılması için fizik ve kültürel çevresiyle bütün olarak fonksiyon gören ve şahsiyet kazanan bir bütün niteliğinde uyumluluk ve esnekliğinin sağlanmış olması gerekmektedir.

Bu demektir ki, geleceğin ihtiyaçları ve değişimleri karşısında da okul bina ve tesislerinin esnekliğe yardımcı olup olamayacağını ve uyumluluk için de bir stratejinin uygulanmasının zarureti bilmek ve bunları değerlendirmek maksada elverişlilik yönünden önemli yaklaşımlardır. Bu değerlendirme, aynı zamanda, standardlaştırmanın terimleri itibarıyla, hususiyetle esneklik ve uyumluluk bakımlarından bir kalite kontrolünün da belli kıstaslarını teşkil edecektir.

Okul bina ve tesislerinin standardlaştırılması, memleket tarihinde bu tür yapıların sadece tipleştirilmesi veya bir örnekleştirilmesi demek olmayıp, onların vatan sahında, coğrafyanın ve kültürel şartların elverdiği ölçüler ve boyutlar içinde, fonksiyon gören ve şahsiyeti olan bir bütün niteliğinde, uyumluluk ve esnekliği sağlanmış kolayca benimsenen bir modeli temsil etmesidir.

Esasen, Milli Eğitim Temel Kanununun öngördüğü çerçevede «çevrenin ihtiyaçları» ve «uygulanacak programların özellikleri» yönünden yapılacak değerlendirme de, okul binç ve tesislerinin hızla değişen dünyamızda «ihtiyaçlar» dan ve «program özellikleri» nden daha uzun ömürlü olması imkânının esneklik ve uyumluluk yönünden, asla gözden uzak tutulamayacağını beklirli çizgilerini ve temel anlayışını

temsil edebilecek mahiyettedir. Bu itibarla, «okul bina ve tesislerinin en önemli yeni görünüşleri, okulun eğitim amaçlarını gerçekleştirmek durumunda bulunan âletlerden biri olarak tasarlanmış olmasıdır. Bu demektir ki, okul bina ve tesisleri asla tamamlanmış değildir. İfade edilgi gibi, 'en güç yeni ders, canlı bir organizasyon tarafından kullanılmış bir imkân ve vasıtanın asla bitmemiş olduğunu tanıtmaktır. O asla bitmemiştir. Tam tersine, o, daima ayarlanma, büyüme ve yeniden ifade edilen şey durumundadır... Sonra da plânlama prosesi, sürüp giden bir fonksiyon olduğu öncülü (mukaddemi)yle üstünde yükselmiş olmak zorundadır.»¹¹

Bina ve tesisler dışında öğretimin diğer maddi unsurları olarak okul mobilya ve donatımının da standardlaştırılmasının arzettiği önem bakımından üzerinde durulmağa değer bir konu teşkil ettiği unutulmamalıdır.

Gayet tabiidir ki, mobilya ve donatım bakımından plânlama da, okul bina ve tesislerinin topyekûn plânlamasının bütünleyici bir kısmı olmak durumundadır. Pek çok defa binanın tefrişi ve teşhizi işi, tasarlama ve dizayn safhalarını takip eder ve bina safhasına paralellik arzeder, fakat faaliyetle de organik bir münasebeti yoktur.

Öğretim araçlarının rasyonel elde edilmesini ve yerleştirilmesini ko-

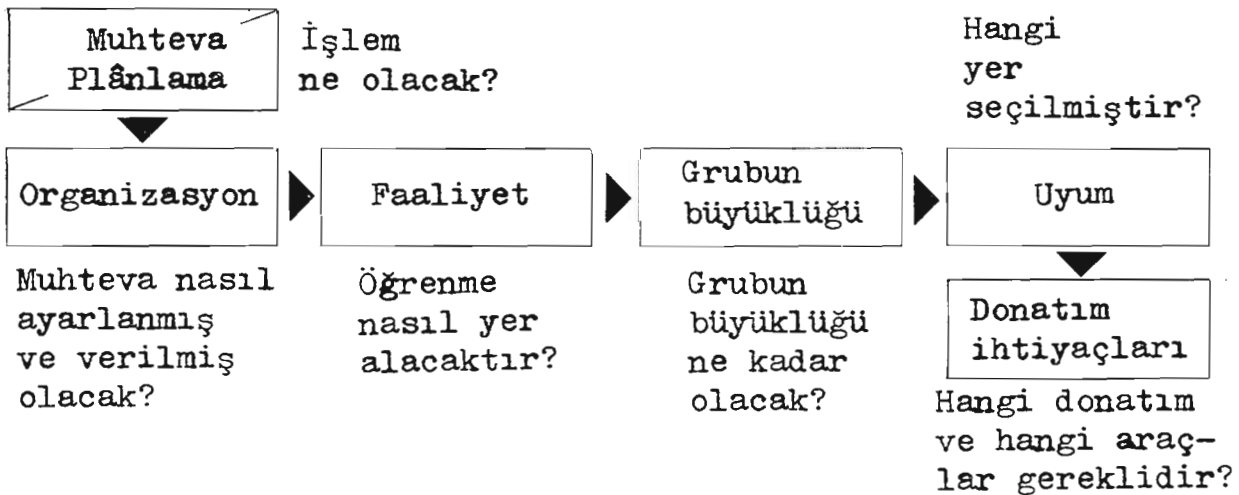
laylaştırmak ve kabul edilen eğitim modelinin gerçekleştirilmesiyle öğretim araçlarının münasebetini değerlendirmek üzere, karar-verme durumunda bulunanlara bir âlet sağlamak için İsveç LİNS projesi ortaya atılmıştır. «Grundskola»nın 1969 tarihli merkezi programını gerçekleştirmek üzere, geliştirilmiş eğitim modelleriyle ilgili faaliyetleri tahlil etmek için, bir metod inkişaf ettirilmiştir. Öğretmen ve öğrenci faaliyetleri, bir taraftan amaçları ve öte yandan imkân ve vasıtalar ile öğretim araçları, hususiyle kitle haberleşme araçlarını ortadan kaldırmaya yönelik olarak tasvir edilmiştir. Özel bir idari karar-verme modeli, eğitim hakkında bütçeyi kısma veya bazı öğretim araçlarını vb. ni dışarda bırakmanın mümkün tesirlerini değerlendirmek üzere, idarecileri ve karar-verme mevkiinde bulunanları yetkili kılmak için, bu tahlillerin temeli üzerinde geliştirilmiştir. Bir yeni okul binasının donatımı için LİNS modeli, idareciler, mimarlar ve satın-alma hizmetlerinde çalışan personel ile birlikte çalışan öğretmenler grubuyla inkişaf ettirilmiştir.

Aşağıda LİNS Projesinin okul donatımındaki işbirliği esaslarının modeli verilmiştir :

L İ N S P R O J E S İ ⁽¹²⁾

Bu proje, ilk defa İsveç'te Malmö'de, ilgili merkezi otoritelerin

desteğiyle uygulamaya konulmuştur. Proje Temel Okul için ihtiyaç duyulan donatım ve araçları belirlemenin tesirli metodlarını geliştirmegi hedef tutmaktadır. İsveç Temel Okulu (Läroplan)'nın resmi öğretim kılavuzunda belirtildiği gibi, eğitim prosesinin her safhası, hâkim bir eğitim amacıyla karakterize edilmiş okul durumlarının şekli, ilgili grupların büyüklüğü ve okulu canlandıran faaliyetleri içinde tasvir edilmiş olabilir. Öğretmenlerin uzmanlarla diyalog halinde, uğranılan uyum tipi, bununla ilgili kullanılan donatım ve türlü ayrıntıları gösteren bu faaliyetlerin ışığı altındadır. Kayıtları birleştirmek suretiyle, durumların bir örneği için; bu diyalogun bir sonucu olarak kaleme alınır okul için ihtiyaç duyulan donatım tamamlanmış olabilir ve rasyonelleştirme yolları ve vasıtaları telif edilebilir. Bilindiği kadar bu prosedür, okul binalarının taslak ve dizaynı için bir temel olarak asla kullanılmış olamaz. Gerçi, türlü vesilelerde, bu onun gerçek maksadı olmadığı için, düzeltme teklifi görüşöyle plân merhalesindeki projeleri metod henüz empirik kalmış olsa ve bu uygulama da ancak parça parça sonuçlara götürse bile. Bununla beraber, bunun metodolojik araştırmanın ilgi çekici bir yanını gösterdiği de düşünülmektedir.

Yapılan Faaliyetlerin Listesi

Alıcı faaliyetler

Dinlemek

Gözmek

Okumak

Karşılıklı faaliyetler

Tartışmak, konuşmak

Soru sormak, cevaplamak

İnceleme faaliyetleri

Not almak

Yazmak, hesaplamak

kitaplardan arayıp bulmak,

inceleme tekniklerini

uygulamak

Diyagramlarla çalışmak

Duvar haritalarıyla çalışmak

Fonetik ve telâffuz mümarese etmek

İşitme - görme araçlarıyla çalışmak

Ezberlemek

Tecrübeleri sürdürmek

Yaratıcı faaliyetler

Hareket, etmek dans etmek

Şarkı söylemek

Enstrüman çalmak

yazmak (denemek)

Model yapmak, elişleri yapmak

Çizmek, resim yapmak

İnşa etmek

Rapor edilen faaliyetler

İlgi kurmak

Göstermek, demonstrasyon yapmak

Faaliyette bulunmak

Şarkı söylemek, oynamak

Yazılı imtihana katılmak

Sözlü imtihana katılmak

Programla ilgisi bulunmayan

konu - dışı faaliyetler

Beklemek

Okul çalışması dışındaki

konuları tartışmak

Sınıf arkadaşlarıyla kapışmak

Oynamak

Karıştırmak, başkalarının işini bozmak

Kaynak : Jean Ader, Building Implications of the Multu - Option School, Paris, OECD, 1975, s. 37.

LİİNS projesi eğitimle ilgili 'madeni eşya' ile gerçeğe uygun tarz-daki yeni yapılmış binanın donatımı için bir sistem geliştirme üzerinde faaliyetini toplamış iken, Kanada'daki Toronto'da SEF projesi ise, binanın bir alt - sistemi olarak büfeler (dolaplar), tezgâhlar, dolaplar ve depo araçları gibi şeyleri okulda 'örnek - olay' tasarladı. Eksiltme ve artırma usulu belgeler, SEF bina sisteminin ana amaçlarıyla her birinin ilgisi bulunan, her alt - sistem için geliştirilmişti.

SEF projesinin asıl özelliği, eğitim gerektirmelerinin tarifinde öğretmenlerin daha önceki işe sarılmalarıyla ilgili bulunmaktadır.

Böylece bu türlü projeler mobilya ve donatıma okulun topyekün dizaynının bir parçası olarak bakmış olmakta ve işi inşa merhalesindeyken de satın alma servisine bırakmamaktadırlar.⁽¹³⁾

— O —

(1) Milli Eğitim Temel Kanunu (Genel Gerekçe)

(2) Milli Eğitim Temel Kanunu (Madde Gerekçesi)

(3) M. Başakman, Öğrenim Çevresinin Planlanmasına İlişkin Metot Araştırması (Ankara : Talim ve Terbiye Dairesince çoğaltılmış metin, 1976). s. 4-5.

(3) M. Başakman, Gösterilen Yer, s. 6-8.

(4) Bkz., F.G. Cornell, «Plant and Equipment», C.W. Harris (Yay). Encyclo-

pedia of Educational Research (New York : The Macmillan Company, 1960 [Third Edition]) içinde s. 1010.

(5) School Building To-day and To-morrow (Paris : Organization for Economic Co-operation and Development, 1973), s. 3-4

(6) Milli Eğitim Temel Kanunu (Madde - 51).

(7) B. Rodle, Teachers and School Building (Paris : Organization for Economic Co-operation and Development, 1976). s. 6-7.

(8) School Building : To-day and To-morrow, s. 4.

(9) Building for Educational Change (The OECD observer, No : 80, March - April, 1976). s. 3-6.

(10) Bkz., Gösterilen yer, s. 6-7.

(11) B. Rodhe, Adı Geçen Eser, s. 43.

(12) B. Rodhe, Adı Geçen Eser, s. 35.

(13) Bkz., Gösterilen yer, s. 34.

İmlamızın Standardlaştırılması Üzerine Notlar

Dr. Sadık Kemal TURAL

Türk Dili'nin kendine mahsus kanunları çerçevesinde, tarihi ve tabii akışı içerisinde müzikalitesi yüksek, kelime ve kavram hazinesi zengin, konuşanlarını bütünleştirici bir ses bayrağı olmasını istemek herkesin hakkı ve vazifesidir.

Türk Dili denilince 140 milyon insanın kullandığı dil akla gelir. Geniş bir coğrafyaya yayılmış olan Türklerin ve Türkçenin yeni şive (lehçe) ler oluşturmamasından tabii bir şey olamaz. Herbiri arasında sese (fonetik) âit çok küçük farklılıklar bulunan (Yakut ve Çuvaş Türklerinin konuştuğu lehçelerin ayrı bir dil şeklini alıp almadığıyla ilgili polemikler bir kenara) Türk Dili'nin yurdumuzda konuşulan bölümüne Türkiye Türkçesi denilmektedir.

Türkiye Türkçesinin çeşitli problemlerinden biri imlâ ile ilgilidir.

Konuşmada bir kelimenin ses ve vurgu olarak ifadesine telaffuz denildiğini ve «doğru telaffuz», «bozuk telaffuz» veya «yanlış telaffuz» ibârelerinin mânâsını hemen herkes bilir. Bir dilin, konuşurken uyulması gereken kuralları vardır; yazarken de kendine has bazı kuralları bulunması pek tabiidir.

İmlâ sözü lügatlardaki bir kaç karşılığını aşarak, bir dildeki bir sözün yazıya geçirilmesinde kabul edilen ortak yazı şekli mânâsına gelen bir kavramdır. Buradaki «ortak yazı şekli» ibâresinin standardlaşmasından başka bir şey olamayacağı açıktır.

İmlânın temelinde alfabe adını verdiğimiz işaret sistemi vardır. Bir dilin telaffuzdaki bütün seslerinin yazılabilmesi imlâyı aşarak, bir cins hususî imlâ olan transkripsiyon ve transliterasyon adları verilen yazılış şekillerinin çerçevesine girer.

Mahallî söyleyişlerin üstüne çıkarak, bir dildeki «doğru telaffuz» a esas olan seslerin yazı dilini oluşturmaları, o dildeki sesleri karşılayan işaretlerin yeterliliğine bağlıdır.

Yirmialtı temel işaretin zaman zaman bir araya gelerek bazı ses veya ses gruplarını karşılama imkânını taşıyan Almanca için, Hind - Avrupa dilleri içinde, imlâsı en kolay diyebiliriz. Yüksek Almanca (Hoch Deutsch) denilen ve doğru telaffuzun esas alındığı fonetik esaslı Alman imlâsının en büyük

kusuru, birleşik kelimelerin uygun harf zincirleri halinde yazılmasıdır.

Ünlü (sesli) ve ünsüz harflerin bir kaç ses karşılığı bulunan İngiliz alfabesinin doğurduğu imlâ, güç imlâlardan biridir. Ayrıca İngiliz imlâsını esas alan Amerikan imlâsı da telaffuzda olduğu gibi imlâda da farklılıklar taşır; güçlük bakımından, bilhassa öz - ad (has isim) ların yazılışında, İngilizceden daha ileridir.

Bu imlâlardan daha farklı olan Fransız imlâsı ise, tarihi ve etimolojik bir yapı gösterir. Telaffuzda ifade edilmediği halde yazılan harflerin bulunduğu Fransızca için üç örnek verelim: Nationalité (milliyet), peuple (pöpl;) halk), physiologique (fizyolojik)...

Bu kısa bilgilerden de anlaşılacağı gibi imlâlar telaffuzu esas alan (fonetik) veya söylemişleri nasıl olursa olsun tarihi yazılış biçimlerinin korunmasını (etimolojik) savunan imlâlalar olmak üzere başlıca iki grupta toplanabilir.

Türklerin kullandığı alfabeler ve imlâlar

Asya, Avrupa ve Afrikanın çeşitli bölgelerinde yaşamış ve yaşamakta olan Türkler, çevrelerindeki kültürlerle alışverişlerin bir sonucu olarak çeşitli alfabeler kullanmışlardır: Türklerin kullandıkları alfabeleri Göktürk, Soğd, Uygur, Mani, Brahmi, Arap, Süryani, Rum, Ermeni, İbrani, Latin, Slav ve Çin olmak üzere sıralayabiliriz.

Bu zengin işaret dünyasına rağmen, çok kullanılan Göktürk, Uygur, Arap ve Latin alfabeleridir. Yaygınlık açısından, bu dört alfabaya, Sovyetler Birliği ile Varşova Paktı peyklerinde kullanılan kiril alfabesini ekleyebiliriz. Bu alfabelere bir göz atalım:

Göktürk alfabesinde otuzsekiz harf bulunmaktadır ve bunların sadece dört tanesi ünlü (sesli) dır. İmlâ açısından ise, kelime içinde ve sonundaki ünlüler umumiyetle yazılmamaktadır; Prof. Muharrem Ergin'e göre kelime başında ve ilk hecedeki a, e yazılmaktadır. Bu alfabede a ve e için ı ve i için, o

ve u için, ö ve ü için birer işaret, bazı ünsüzler için ikiye işaret vardır; ayrıca, bazı birleşik sesler için birer işaret vardır.

Uygur alfabesi onsekiz aslı işarete dayanmaktadır. Bu alfabede Ünlülerin beş işaretle karşılanması, harflerin birbirlerine çok benzemesi, imlâ bakımından çok büyük güçlükler yol açmıştır.

Türklerin geniş bir coğrafyada 1000 yılı yakın bir zaman kullandığı Arap alfabesinin, Türkçe açısından üç kusuru bulunmaktaydı: 1) Ünlülerin azlığı; 2) Türk ses sisteminde yeri olmayan işaretlerin bulunması; 3) Türkçede bulunan bazı ünsüzleri karşılayacak işaret bulunmaması. Bu sebeplerden dolayı (kapalı e ve uzunlarla beraber zengin bir ünlü sistemi olan) Türk şiveleri için pek uygun gelmemiştir. Yazılışı aynı olan gel, gül, kel, gil kelimelerin doğru yazmak veya okumak mürekkep yalamışlığına bağlanmaktaydı. Diğer taraftan p, ç, g (ga değil) ve j ilâve edilmesi ile giderilen ünsüz eksikliği, hareke ile giderilmeye çalışılan ünlüler imlâ açısından faydalıklar, eksiklikler kısaca güçlükler yol açmıştır. XX. yüzyıl başından itibaren Arap alfabesine dayanan imlânın kolaylaştırılması ve standardlaştırılması yolunda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca Türkistan bölgesinde yapılan Arap alfabesinin Türk ses sistemine göre yazılmasında kolaylık getirici çalışmalar tutunmuş ve yaygınlaşmıştır.

1928 yılından itibaren kullandığımız Latin asıllı alfabe Türk dilinin ses sistemine, işaret edeceğimiz bazı hususlar dışında, uygun gelmiş sayılabilir.

Kar, kalem, kaşık vb. kelimelerdeki k ile kâr, kez, kedi kelimelerindeki k nin aynı işaretle; garip, gazi, gazete vb. kelimelerindeki g ile gevrek, gezi kelimelerindeki g nin aynı işaretle gösterilmesi; uzunluk taşıyan a, i, u ünlülerinin kısaltmalarından ayırt edilmesi için ayrı işaret bulunmayışı hoş karşılanırsa bile belirtici olarak konulan (^) işaretinin en az iki fonksiyondan kullanılması gibi hususlar henüz halledilmiş değildir. Yabancı kelimelerin, Türkçeleşmiş kelimelerin, birleşik kelimelerin, ikilemelerin vb. yazılışında birlik (standard) yoktur.

Hiç şüphesiz yazı dili bütün ağızları birleştirici bir karakterde olmalıdır; hiçbir imla ağızlardaki sesleri gösterme gayretine düşmez. Ancak, yazı dili bir kuralsızlıklar içinde, bir imlâ karmaşası halindeyse alfabe dahil her şeyin yeniden gözden geçirilerek imlânın standardlaştırılması gerekir.

Bu cümleden olmak üzere, 1928 yılında Latin alfabesine geçilince bir **İmlâ Lügati** bastırılmıştır.

Alfabetik bir liste olan bu lugat her kelimenin hem Arap hem de Latin harfleriyle yazılışlarını göstermekteydi. Ancak buna imlâ lügati yerine imlâ konusunda ilkel bir hayırlık demek daha doğrudur.

1941 yılında basılan ve sadece Lâtin harfleriyle düzenlenmiş olan **İmlâ Kılavuzu**, geçtiğimiz yıl sonunda 9. baskısını (**Yeni Yazım Kılavuzu**) yapmıştır. İbrahim Necmi Dilmen tarafından hazırlanan ilk «kılavuz» dan başlayarak imlâ ve Türk imlâsı üzerinde bilgi veren giriş bölümü, değişe değişe günümüze kadar gelmiştir; pek tabii kelimelerin yazılış şekillerinde de çeşitli değişiklikler olmuştur.

Biz imlâmızın problemleri konusunda teferruata girmek yerine Türk imlâsının standardlaştırılması gerektiğini tekrarlayıp son bir noktaya temas edeceğiz.

İmlâmızın bir derdi : Kısaltmalar

İmlânın bir meselesi de kısaltmalardır.

Günümüzde dünyanın çeşitli ülkeleri milli kısaltma standartlarını belirledikleri gibi, milletlerarası standard kısaltma sözlüklerinin yayınlanması basamağına ulaşmışlardır. Çeşitli sahalara âit milletlerarası kısaltma standartları ISO tarafından yayınlanmıştır.

Uzun bir ifade kalıbını en kısa şekilde yazarak kolaylık sağlayıcı bir yol olan kısaltmalar da Türkçemizde standardlaştırılmamıştır.

Çeşitli araştırma kitaplarında özel sayılabileceğimiz bazı kısaltma cetvelleri bulunmasına rağmen aralarında bir birlik bulmak çok güçtür.

Askeri kısaltmalarda birlik sağlamak gayesiyle hazırlanan **Askeri Kısaltmalar 6 ST 21-30** (III. Bölüm, Genel Kurmay Başkanlığı yayını) adlı eserin de standardlaşmayı sağladığı pek söylenemez. Diğer taraftan, bu konuda yapılmış en geniş liste olan Türk Dil Kurumu'nun yayımladığı **Yeni Yazım Kılavuzu**'nun sonundaki kısaltmalar cetveli de, standardlaşmaya esas (bilgi değil) malzeme taşınmasına rağmen standardı temsil etmemektedir. Kendi bünyesinde olmak ve münakaşaya açık bulunmakla beraber **İslâm Ansiklopedisi**'ndeki kısaltmalar standardlaştırılmıştır.

Kolaylık, ekonomiklik ve hafızaya yerleşiklik gibi temel kaabiliyetlerle beraber, kuralları belirlenmiş milli kısaltmalar standardının hazırlanması için vakit geçmektedir. Yüzlerce yerli ve yabancı mal ve hizmetin piyasaya arz edildiği, dolayısıyla imlâ ile kısaltmalar konusunda yüzen Türkçenin bu yarasını da tedâviye başlamakta çok geç kalınmamalıdır.

MİLLÎ MODELDE YATIRIM YERİNİN SEÇİMİ

Osman Nuri SEZER
DPT Eski Uzmanı

Uygulamada sistem alt sistemlerin analitik yapısının bütünüdür. Sistem organizasyon olarak ortaya çıkmadan önce, kurulacak teşebbüsün planlanması, planın ise mücerret bir mevhum olarak hafızada yahut hafızalarda mütecanis hale gelmesiyle mümkündür. Diğer bir ifadeyle, düşüncenin planlanması sonucu organizasyon ortaya çıkar.

Ülkeler, iktisadi anlamdaki teknolojilerin birer bütünüdür. O halde, dünyadaki teknolojik yapılar yatay anlamdaki entegrasyonların birer halkası niteliğini taşımaktadır.

İlk üretim vetiresi kaynağını demografik yapının yaşadığı veya bu yapıyı meydana getiren şahısların tesbit edebileceği kimyevi, fiziki ve biyolojik ortamlardan almaktadır. Bu kaynaklar jeolojik yapının kendi sistemi içerisinde meydana getirmiş olduğu iktisadi kıymetlerdir. Bu iktisadi kıymetlere ham, yardımcı maddeler ve muharik kuvvetler denmektedir. O halde, yukarıda ifade edildiği gibi, teknolojik bir organizasyonun planlanması sırasında sistemin tabii sistemler ile ilişkilerinin kurulması teşebbüsün gerçekleşmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Endüstri literatüründe yer alan sanayileşmede yatırım yerinin seçiminde jeolojik yapının analitik bünyesi önemli hatta hayati bir önem taşımaktadır. O halde, kurulacak fabrikaların milli iktisat görüşü içerisinde prodiktif olabilmesi için yapılacak yatırımın ham, yardımcı ve enerji kaynaklarıyla optimum seviyede bir denge aranması, bu denge içerisinde kaynak veya kaynaklar ilişkisi güçlü temellere oturtulması icabetmektedir.

Konuya açıklık getirmesi için aşağıdaki iki örneği verelim.

Bilindiği gibi tekstil sanayii alt sektörü pamuklu dokuma saanyinde ham madde ve muharik suvvet ile kurulacak iktisadi işletmelerarasındaki bağıntıda, pamuk tarımının önemi ortaya çıkmaktadır. O halde bu sektörde kurulacak işletmelerin pamuk üretim bölgelerinde yapılması tabiidir. Pamuk yan ürünlerini değerlendirme saanyinde bu bölgelerde tarım kesimi ile entegre hale gelmesi, bölgeler arası üretim ve tüketim, diğer bir sözle gelir kaynaklarını artırmada önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde pamuk üretimi belli coğrafya bölgelerinde yapıldığına göre tekstil sektörüne bağlı dokuma sanayii ve buna bağlı yan sanayiilerin bu

bölgelerde entegrasyonlara gitmesi ve ülkenin diğer kesimlerindeki talepleri absorbe edebilecek kapasitede olması şayanı arzudur.

Demir cevheri kaynakları genellikle ülkemizin Orta Anadolu ve hinterlandında bulunmaktadır. Normal bir tenöre sahip bu cevherlerin değerlendirilme işlemlerinin bölg ve hinterlandında kurulacak işletmelerde yapılması, yan sanayii kuruluşlarının ana fabrikalarla tam bir entegrasyona girmesi, iktisadilik prensibi bakımından önemli bir faktördür. Orta Anadolu'da metalurji sanayii ve at sanayi entegrasyonunun tamamlanması, bölgeler arası mal mübadelesinde, sektör bazında kolaylıklar sağlayacağı gibi, pamuklu dokuma demir ve demirden mamul maddelerin değiş - tokuşunun sonucu, bölgeler arası gelir dağılımında asgari seviyede bir gelir tandansına imkân vermiş olacaktır.

Yukardaki misallerden de anlaşılacağı gibi, tabii kaynaklara bağlı üretim teknolojilerinin meydana getireceği entegrasyonlar, milli ekonomide kalkınma hızını artıracak gibi, şuursuz şehirleşme hareketini de, dolaylı yoldan durdurma imkânını sağlayacaktır. Makro açıdan, yatırım yerinin seçiminde diğer bir faktör, tesisin kurulacağı bölgenin jeopolitik durumudur. Açık hedefler teşkil edecek ve korunması güç yörelerde yapılacak yatırım programları ülkeyi dış etkenlere karşı hassas bir duruma getirmektedir. Bu nedenle bir entegrasyona gideceğim düşüncesi ile, fabrikaların belli merkezlerde temerküzleşmesi veya temerküzleştirilmesi fevkalâde zamanlarda büyük zararlara yol açtığı İkinci Cihan Harbi Almanyasında görülmüştür.

Yatırım yerinin seçilmesinde diğer önemli bir faktörde, ülkenin sahip olduğu jeolojik durumudur. Deprem ve sair tabii afetlerin hassas olduğu bölgelerde yapılacak yatırımlar, ülkelere faydadan ziyade zarar getirmektedir. Bu bakımdan, yatırım programlarında bu bölgelerden kaçınılması zaruret halinde ise inşaat sistemlerinde, sistem analizi sonuçları üzerinde önemle durulması icab etmektedir.

Sektör bazında yatırım yerinin seçiminde diğer bir faktör, hammadde kaynakları yanında, meydana getirilecek kapasitenin pazara olan yakınlığıdır. Ulaştırma hizmetlerinin ağır bastığı bir yatırım, prodiktif olmasına rağmen, mal ve hizmet mübadelesi yönünden maliyetleri önemli derecede etkilemektedir. Bu nedenle istihdam hacmi büyürken, fiyat,

normal fiyatın üzerinde teşekkül etmekte, talep düşmektedir.

Mikro açıdan, yani işletmecilik yönünden yatırım yerinin seçiminde en önemli faktörlerin başında, alt yapı tesislerinin uygunluğu gelmektedir. Bunlar, haberleşme, enerji, su, kara, hava ve deniz ulaşım imkânlarıdır. Bu imkânların sağlanmaması halinde, yapılan yatırımın ortaya çıkaracağı olumsuz etkiler, işletmenin ömrü boyunca devam edeceğinden, çok dikkatli olmak gerekmektedir. Sel yatakları ve çevresi, zemini sağlam olmayan alanlarda yatırım yapmaktan kaçınılmalıdır. Arazi seçiminde makina titreşimleri ve tabana yapacağı tazyiki çok iyi hesaplamak icabetmektedir. Orman içi alanlarda ve verimi yüksek sulak arazilerde yatırımın programlanması, daha ilk günde işletmeleri tehlikeye atma anlamını taşımaktadır. Zehirli maddeler, toz ve dumanı fazla olan fabrikaların kuruluş yerinin seçiminde rüzgâr yönünün, kir ve dumanın yayılma alanlarının tesbiti ve fabrikanın duman ve kirinin şehri etkileyemeyeceği alanlarda kurulması göz önünde tutulmalıdır. Bu nokta çimento ve pişmiş kilden araç ve gereçler sanayii ile kimya ve metalurji sanayiilerinde büyük öneme haizdir.

Yatırım yerinin seçiminde diğer önemli faktör de, teknolojik imkânlardır. Emek yoğun teknolojilerde iş gücü önemli bir yer işgal ettiğinden, temini kolay alanlarda yatırımlar yapılmalıdır. Üstün teknoloji, vasıflı iş gücüne ihtiyaç gösterdiğinden, bu yatırımlar bu iş gücüne yakın olan bölgelerde yapılmalıdır. Çünkü, beşer doğduğu ve yaşadığı toplum muhitine ve hatıralarına sıkı sıkıya bağlıdır.

Yukarıda ifade edildiği gibi yapılacak yatırımlar sanayii kuruluşları ile ilgili bulunmaktadır. Turizm ve hizmetler sektöründe yapılacak yatırımların yerinin seçiminde ise, lah ve yardımcı kaynaklar, tali faktör alınırken asıl olan hizmetin sunulacağı toplumdur. O halde bir ticari işletmeyi şehirleşme hareketi olan bir alanda kurmak, geleceğin teminatıdır.

Özet olarak ifade etmek gerekirse, yatırım yerinin seçiminde, tabiatla organik bir bağ kurulduktan sonra, tamamen milli kaynakların değerlendirilmesine dönük, bölgeler arasında mal ve hizmet akışını sağlayacak düzeyde, jeolojik, jeopolitik, istihdam ve teknolojik imkânların optimum seviyede bir denge kuracak biçimde ahenkleştirilmesi, milli kalkınma modeli bakımından göz önünde tutulması gereken en önemli unsurlardır.

Türkiye Odalar Birliği Kanunu Üzerine Düşünceler

Zeki YAĞMURDERELİ

Herhangibir teşebbüsü, tasarımı ve hatta henüz fikir plâtförmü hudutlarını aşmamış bir düşünce tarzını «aksi sabit oluncaya kadar» peşin hükümlerle karalamak önce memleketçilik noktasından hiçbir münevver için medeni bir davranış sayılmaz. Bununla beraber her tasarrufun getireceği neticeler bakımından bazı ön işaretleri vardır ve bunları, bakmasını bilen her göz derhal ve rahatlıkla seçebilir.

1952 yılından beri mer'i bulunan 5590 sayılı «Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği» Kanununun ilga edilerek yerine özel sektörün bu üç ayrı ihtisas koluna ayrı ve müstakil birer kanunî hüviyet vermek üzere iç ayrı kanun tasarısının hükümet adına Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kuruluna sevk edilmiş bulunduğunu geçtiğimiz hafta içinde çıkan gazetelerden öğrendik.

Tasarımı Hazırlayan Bakanlığın bu kararını kanun haline getirebilmek için elbette ön Hükümeti ve daha sonra da Parleментoyu ikna edebilecek güçte esbabı mucibesi bulunmaktadır. Tasarı Meclislerimize geldiği zaman şüphesiz bunları görüp daha etraflı bilgi sahibi olacağız. Ancak, şu anda tasarı, kendisini makbul ve müteber gösterebilecek hukukî ve meslekî unsurlardan mahrum bulunmaktadır.

Ülkemizin hemen en küçük kentinden en büyük şehirlerine kadar her köşesinde yerine göre birer Ticaret Odası, Sanayi Odası ve Ticaret Borsası vardır. Bunlar, Osmanlı İmparatorluğundan bu yana hür teşebbüsün meşrû ve kanunî menfaatleri ile Devletin yüksek menfaatlerini başabaş tutmak suretiyle memleket hizmetini görmüşlerdir. Devletin en güçlü yardımcısı ve meslekî istişare organlarıdır. Bunların varlıklarına vücut veren ve faaliyetlerini düzenliyen birçok kanunlar çıkmıştır. Bugün elimizdeki son metin şüphesiz bunların en mütekâmil olanıdır. Gerek 5590 numarayı taşıyan bu kanun ve gerekse ondan önce mer'i bulunan diğer kanunlar, çalışma sahası neden ibaret bulunursa bulunsun Türk tüccarını, Türk sanayicisini ve Türk Borsacısını birlik ve beraberlik halinde tutmağa son derece ihtimam göstermiş ve onların, eskilerin tabiriyle «gayri kabili tecezzi» olduklarını yâni bölünmezliklerini ön plânda tutmuşlardır. Şimdi yeni tasarılarla bu ön şart ve ana unsur terkedilecek her ticarî sahanın mensup-

ları kendi aarlarında Odalar ve binnetice kendi üst kuruluşları olan birliklerini kuracaklardır. Bir başka tabirle müstakil kanunlarla kendilerine vücut verilmiş oldukları için siyasi iktidarın yanında veya karşısında ayrı ayrı kanunî müesseseler olarak yerlerini almış bulunacaklardır. Bununla ne sağlanacaktır. Şu anda bunu kestirebilmek maâlesef sadece kehânet olacaktır.

Yukarda da dediğimiz gibi tasarılar henüz yayınlanmamıştır. Ama, bizce beraberinde getireceği şüphesiz bulunan bazı mahzurlar şu anda bile kendini göstermektedir. Müesseseler küçülünce meslekî güçleri ve etkinlikleri de etkilenir. Mevcut Kanuna göre Devlet Kuruluşlarına birer meslekî müşavere organı görevini yüklenmiş bulunan bu kurumlar siyasi iktidarlara ters düşmeleri halinde bugün bir hizmet aksaması bulunmamakta idi. Halbuki yeni şekli ile aynı kurumlardan birinin veya hepsinin siyasi iktidarlara ihtilâf halinde bulunmaları kendilerinin hayatiyetini dahi tehlikeye sokabilecek derecelerde nâhoş komplikasyonlara sebep olabilecektir. Çünkü bu kurumlar, yeni şekilleri ile de birer seçim müesseseleri vasfını muhafaza edecekler vefakat daha küçük topluluklara dayanıyor olmaları yüzünden kendilerini birer birer hizmet dışı bırakmak veya siyasi iktidarların sübjektif tasarruflarına inkiyad ettirmek imkânları daah rahat bir şekilde hâsıl olabilecektir.

Bir kuruluşu günün ihtiyaçlarına uydurmak, onu islâh etmek elbette lâzım ve hatta şarttır. Ama yıkılanın değil, yapılanın yanında vaziyet alabilmek için onun aranan ve beklenen düzeni getirebilmesinin az da olsa bir ihtimal nisbeti içinde bulunması gerekir. Bugün Türk tüccarı ve Türk Sanayicisi bundan 50 yıl evvelki tüccar ve sanayici değildir. Yüksek öğrenim görmemiş, dışarda meslekî eğitim yapmamış tüccar ve sanayici hemen hiç yok gibidir. Bu övünülecek bir neticedir. Böyle münevver bir topluluğu ve onun ortaya koyduğu meslekî gücü kurumlaştıran kanunların, önce kendilerinin fikirlerinin alınması şartı ile tedvin edilmesi kaçınılmaz bir zarurettir. Ayrıca ülkedeki bütün anayasaî kuruluşların onayını alması bir tasarı üzerinde çalışmak bize göre yapılmakta bulunan büyük bir hatanın atılmış ilk adımları mahiyetindedir.

STANDARDLARIN ÖNEMİ

Dr. Eyyüp AKTEPE
İşletme Fak. ERZURUM

İktisadi ve sosyal yaşantımızın her safhasında karşılaştığımız standartlar'ın önemini kısa bir makale ile ayrıntılı bir şekilde izah etmenin imkânsız olduğu açıktır. Ancak konunun bazı yönlerinin kısaca izahı standartlara verilecek önemi biraz daha belirleyecektir. Günlük yaşantımıza çok yönlü tesirleri olan standardizasyon'un kapsamını sınırlandırarak bir taraftan dış pazarlamaya, dolayısıyla iktisadi gelişmeye katkısını, diğer taraftan da tüketicinin korunmasında ki fonksiyonu izah edilerek iktisadi ve sosyal hayatımızdaki önemi anlatılmaya çalışılacaktır.

İlk olarak, iktisadi gelişmeğe standartların etkisi incelenirken konunun, devlet ve devletin görevleri ile de yakından ilgili olduğu görülecektir. Çünkü devlet kavramındaki anlayış, devletin görevleri ile yakından ilgilidir. Milli sınırlar içinde bulunan şahıslar ve müesseseler, başarı sağlamak için devletin yardımını beklerken problemlerinin de yine devlet tarafından çözülmesini istemektedirler. Milli sınırlar içindeki ekonomik ve sosyal problemlerin çözümünde devlet, kendi müesseseleri ile özel teşebbüsün birbirlerini tamamlamaları ve uyumlu bir şekilde çalışmalarına göre başarıya ulaşabilmektedir. İktisadi gelişme, ihracat ve standartlar arasında çok yakın ilişki vardır. Üretim artışı olarak adlandırabileceğimiz iktisadi gelişmenin sağlanması her şeyden önce gerekli olan makina, teçizat ve bir takım ham mad-

delerin standartlara uygun olara kithalatı ile mümkündür. Standartlara uygun olmayan malların ithalatı hem kaynakların israfına yol açacak, hemde sağlıklı olmayan bir gelişme yaartacaktır. Gelişmekte olan Türkiye'nin devamlı olarak ithalat yapabilmesi ise ihracatı ile sınırlıdır. Büyü kçaplı kalkınma, gerekli olan dış finansmanın sağlanması ile mümkündür. Standartlara gereken önemin verilmediği sahalarda ise yeterince ihracat yapmak mümkün değildir.

Devletin dış pazarlama ve dış ticaretle ilgilenmesi ülkenin iktisadi ve sosyal yapısını, bu yapının gelişmişlik durumuna göre özellikler arzeder ve bunun tabii neticesinde devleti standartlarla ilgilenmeğe ve bu konuya gereken ilgiyi gösterme iter. Bugün sosyal devletin görevlerinden biri, ülkedeki milli gelirin, buna bağlı olarak kişi başına düşen gelirin artmasını teminle beraber bu gelirin ülke içindeki adaletli dağılımını ve tüketicinin korunmasını sağlamaktır. Bazı hallerde birbiriyle çelişir görünen zorlukları yenmek isteyen devlet, bunların gereklarinde yerine getirmekle hükümlüdür.

Sanayileşme hareketinde devletin, üretim, yatırım ve finansman konularına ilgi göstermiş olması yeterli değildir. Üretim imkânlarının gelişmesine gösterilecek bu ilginin yanında standartlara uygun mal üreten sistemin de gelişmesine gereken önem verilmelidir.

Standardların seçimi bazı hallerde ve bazı devletlerde enstitüler kanalıyla belirlenirken, bazı devletlerde de bu seçim işletmelere bırakılmıştır. Hangi şartlarda ve hangi konularda standardların seçimi yapılırsa yapılsın neticede sanayileşmenin bulunduğu teknik seviye ile standardın uygulanması arasında yakın bir irtibat vardır. Bazı sanayi kesimlerimizde gere kişletme büyüklükleri gerekse işletmelerin teknik seviyeleri dünya standardlarına uygun mal üretimine yeterince el verişli değildir. Zaten dünya standardlarına uygun mal üretilmeyen sanayi dallarında dış pazarlama çalışmaları da faydalı olmamaktadır. Dış pazarlama çalışmaları daha çok standardlara uygun mal üreten sanayi dallarında yapıldığı taktirde verimli olmaktadır.

Standard malların müşteri üzerindeki etkileriyle standard olmayan malların etkileri farklı olmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerdeki alıcılar standardizasyonu tüketici güvenliğinin bir parçası olarak görmekte ve standard malların tercihine önem vermektedirler. Ayrıca standardlara uymak işletme için de faydalıdır. Evvela malın maliyetine etki ederek daha ucuz imal imkânları yaratmaktadır. Standardlar depolama ve nakliyyede de avantajlar yaratmaktadır. Bütün bunlar standard malın standard olmayan mala karşı satış ve ihracat üstünlüğünü sağlamaktadır. Standardların bu önemi karşısında bazı sanayi kollarında standardlar üretimin planlanması devresine kadar götürülmeli ve hatta bazı sahalarda üretime müsaade edilirken dünya standardlarına uygun olup olmaması incelenerek üretime müsaade edilmelidir.

Ödemeler dengemizin dar boğazlarda bulunduğu ülkemizde dış pazarlama çalışmaları da yeterince yapılamamaktadır. Dış pazarlama çalışmaları, esasen büyük mal' güç istediği gibi yeterince de teknik bilgiyi gerekli kılmaktadır. Uluslararası pazarlara açılmak isteyen işletmelerin pazarlama vasıtalarından birisi belki de ne önemlisi mal politikasıdır. Mal politikasının başarıya ulaşmasının en önde gelen şartıda dünya standardlarına uygun mal üretmektir. Görüldüğü gibi dünya standardlarını göz önünde bulundurmadan üretim yapan işletmelerin dış pazarlara girmesinin imkânsız olacağı gibi dış pazarlara girmeden iktisadi ve dolayısıyla sosyal kalkınmada

mümkün olmayacaktır. Bütün bunlardan çıkardığımız netice ise, iktisadi ve sosyal kalkınmanın ilk adımı dünya standardlarına uygun mal ve hizmet üretmektir.

Tüketicinin Korunmasında Standardlar

İkinci olarak da standardların önemini tüketicinin korunmasında görmekteyiz. Şöyleki :

Gelişmiş batı ülkelerinde olduğu gibi son yıllarda tüketicinin korunması ile ilgili çalışmalara ülkemizde de önem verilmektedir. Bu çalışmaları daha çok üreticiler, üniversiteler birazda tüketiciler yapmaktadır. Üniversitelerimizin tüketicinin korunması ile ilgili çalışmaları eğitim şeklinde olmaktadır, esasen başka bir şekilde beklenmemektedir. Türkiye'de tüketicinin korunması ile ilgili çalışmaları ve gereken işleri yine tüketicilerin yapması gerekirken bu sahada en az çaba tüketicilerden gelmektedir. Halbuki tüketicinin korunmasını başkaları değil tüketiciler sağlamalıdır.

Tüketicinin korunması için yapılan çalışmaların büyük bir kısmını üreticiler ve onların temsilcileri olan odalar ile birlikler yapmaktadır. Oysaki bu çalışmaların yeterince faydalı ve inandırıcı olduğunu söylemek bugün için mümkün değildir. Tüketicinin korunmasında üreticilere ve onların temsilcilerine düşen en büyük görev standardlara uygun mal üreterek tüketicilere seçme imkanı sağlamak ve onların aldanmasını asgari seviyeye indirmektir.

İhtiyaçlarını temin için pazara çıkan tüketiciler genellikle aldıkları mal için ihtisas sahibi değildirler. Bugün Türk piyasasındaki tüketim mallarının çoğunda standardlara uygun mal üretiminden bahsetmek de mümkün değildir. Alınan bir çift pabucun sol tekinin onbeş günde parçalanması, sağ tekinin sağlam bir şekilde durması mümkünken tüketicinin korunması mümkün değildir.

Tüketicinin korunmasında ilgililere ve bu konu ile ilgilenenlere düşen en uygun görev standardlara uygun mal üretimini sağlamaktır. Tüketicilere düşen görev ile ihtiyaçlarını temin ederken, varsa standard malları terci etmektir. Türk Standardlar Enstitüsü'ne düşen görev ise T.S.E. damgasını taşıyan malları şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonrada etkin bir şekilde denetlemektir.

Türkiye Petro-Kimya Sanayii

Celal TOPRAÇI

İkinci Dünya Savaşından önce genellikle kömürden üretilen pek çok kimyevi madde, bu dönem sonunda ortaya çıkan bol petrol üretimi ve fazla Rafineri kapasitesi sebebiyle çok ucuza mal olan petrol ürünlerinden yapılmaya başlanmıştır. Böylece oluşan petro - kimya sanayii çok hızlı bir gelişme göstermiş ve geleneksel ara madde olan kağıt, cam ve seramik gibi maddelerin yerine daha ucuz ve daha elverişli olan plastikler kullanılmaya başlanmıştır.

Yurdumuz petro - kimya ürünleri bakımından büyük bir tüketim potansiyeline sahip bulunmaktadır. Özellikle 1971 yılına kadar çeşitli ekonomik kısıtlamalar sebebiyle petro - kimya ürünleri ithalat düzeyleri tüketim talebinin hepsini karşılamaktan uzak kalmışlardır. Söz konusu ithalat değerleri bu ürünlere olan talebin gelişmesini açıklıkla ortaya koymaktadır.

Petro - kimyevi maddelerin Türkiye ithalatı için ödenen paranın büyüklüğünü göstermek için 1969 - 1973 döneminde ödenen ithalat değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Yıllar	Petrokimyevi maddeler ithalatı için ödenen (TL)
1969	394.952.000
1970	428.132.000
1971	661.349.000
1972	937.945.000
1973	1.239.006.000

1973 yılının başından itibaren bütün dünya ülkelerini etkisi altına alan petrol krizi neticesinde, bütün petrokimyevi ürünlerin fiyatları bir önceki yıla nazaran % 400 lük bir artış göstermiştir. Bu artışın temel sebepleri artan hammadde maliyetleri, spekülasyon hareketleri ve bazı ürünlerde belirgin bir hal alan arz açıklarıdır. Ancak, 1974 yılı ortalarına doğru petrol üreten ülkelerin, uyguladıkları petrol ambargosunu kısmen kaldırmaları sebebiyle bu ürünlerin fiyatları bir miktar düşmüştür.

Dünyada petrokimya sanayinin son 20 - 30 yıl içinde kazandığı büyük önem ve hızlı gelişme temposuna paralel olarak bu kilit sanayi kolunun Türkiye'de kurulup, gelişmesini gerçekleştirmek amacıyla 1965 yılında 250 Milyon TL sermayeli PETKİM - PETROKİMYA A.Ş. kurulmuştur. 1973 yılında

1.5 Milyar TL. sermayesinde, Türkiye Petrolleri A.Ş. nin payı % 55, Hazinesinin %24, Emekli Sandığının % 11,6, Ordu Yardımlaşma Kurumunun ise % 9.3 tür. Yarımca Petrokimya Kompleksinin temeli 1966 yılında atılmış ve ilk fabrikası 1969 yılında işletmeye açılmıştır. Bugüne kadar işletmeye açılmış bulunan 7fabrikaya ilave olarak 5 fabrika ve 1 tevsi ünitesi işletmeye açılacaktır. Yarımca Kompleksi için yatırım harcamaları 3 milyar 600 milyon liraya ulaşmaktadır. Kapasite arttırmaya matuf projelerle bu miktar 4 milyar liraya ulaşacaktır. Şirketin İzmit Yarımcada faaliyette bulunan tesislerinin yanı sıra 1974 de İzmir Aliağada İkinci Petrokimya Kompleksinin de temeli atılmıştır. 1975 yılında yatırıma başlanan bu kompleksin, Yarımca Kompleksinin 5 misli kapasitede olacağı belirtilmektedir. Aliağa Kompleksinde 15 fabrika ileyardımcı tesisler yer alacaktır.

Bugün Türkiyede Petrol meselesi T.P.A.O ve diğer petrolle ilgili kuruluşların kapasitelerini aşmıştır. Bunun için önerimi petrol işlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında alınıp ayrıca bir Petrol Bakanlığı kurulmalıdır. Petrolün yerine geçecek başka enerji kaynakları bulunarak, petrolün sadece sanayide kullanılması gerekmektedir. Türkiye'nin diğer meselelerinde olduğu gibiPetrokimya konusunu da ÜLKÜCÜ KADROLAR hedefine ulaştıracaktır.

1975 YILINDA TÜRKİYE'NİN PETROKİMYA ÜRÜNLERİ TÜKETİMİ

Birim = Ton Ürün	Üretim	İthalat	Tüketim	Yerli üretim payı %
Poletilen	25.418	26.404	51.822	49.0
Polivinilklorür	22.622	23.366	45.988	49.2
Stiren	2.861	6.837	9.698	29.5
Polistiren	1.867	16.634	18.510	10.1
Dodesilbenzen	12.802	2.732	15.534	82.4
Karbonsiyahı	9.527	0.738	10.265	92.8
SBR - Kauçuk	3.306	13.336	16.642	19.9
CBR - Kauçuk	571	186	757	75.4

TÜRKİYE PETROKİMYA ÜRÜNLERİ TALEBİ

Ürün	1973	1974	1975	1976	1977
Polietilen	42.883	35.520	48.000	51.840	62.208
PVC	37.113	37.052	47.300	49.140	58.968
Polipropilen	11.000	14.000	17.500	21.500	26.000
Polistiren	10.300	11.800	18.000	21.600	25.933
Dodesil Benzol	13.000	12.500	11.000	13.200	15.840
Karbon siyahı	18.100	19.800	20.000	24.000	28.800

HAZIRLIK GRUPLARININ ÇALIŞMALARI

— Yeni Kurulan ve Çalışmaya Başlayan Teknik Komiteler

- Uçaklarda Kullanılan Bakır İletkenler,
- Portkoton,
- İlk Yardım Çantası,
- Kulak Gösterticisi (Spekülüm),
- Dil Basacağı,
- Enjektörler ve Bağlantı Parçaları,
- Odiometri Cihazları,
- Diş Fırçaları,
- Kasaplık Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Gövde Etleri,

— Hazırlık Grubunda İncelenmekte Olan Tasarılar

- TS 290 «Elektrikli Ev Tipi Çamaşır Makineleri»
- Elektrikli Taşınabilir Daldırma Isıtıcılar
- 300 MHz - 1000 MHz Frekans Aralığı İçin CISPR Ölçme Düzenekleri
- Beton Deney Numunelerinin Hazırlanması, Hızlandırılmış Kürü ve Basınç Dayanım Deneyi
- Biçimlenebilen Al ve Al Alaşımlarının Anodik Oksit Kaplamaları
- TS 603 «Kalay Bronzları ve Özel Kalay Bronzları»
- Bakır Kalay Alaşımları, Kalay Bronzu ve Kızıl Döküm Parçalar
- Uçak Dış Lastikleri
- Takım Tezgahları Semboller,
- Yere İndirme Noktası Koordinatları Hesap Yöntemi,

— Birinci Mütalaaya Gönderilen Tasarılar

- Tüp Biçimi Floresan Lambalara Ait Aydınlatma Armatürleri,
- Yarisabit Kondansatörler - Seramik Dielektrikli Disk Modeli Dönerek Ayarlanan 2. Sınıf
- Gımelerde Elektrik Tesisatı - Kontrol ve Enstrümantasyon
- Mikrotelefon ve Rozas Kordonları

- Soğuk Haddelenmiş Çelik Geniş Band ve Saçların Boyut ve Toleransları
- Soğuk Haddelenmiş Çelik Bandların Boyut ve Toleransları
- Sıcak Haddelenmiş Çelik Saç ve Levhaların Boyut ve Toleransları
- Yüksek Sıcaklıkta Çekme Deneyleri (Çeliklerin Dışındaki Metalik Malzeme İçin)
- Dinamit
- Sis Madeleri
- Semt Açısı Yöntemiyle Açı Ölçümü
- Ormancılık Ölçme ve Değerlendirmede Kullanılan Semboller
- Orman Amenajman Haritaları (Sınıflandırma ve Hazırlama Kuralları)
- Katgüt
- Cam Petri Kutuları
- TS 26 0«Pamuk İpliği (Taraklanmış - Karde - Ham Tekkat Çözümlük)»
- TS 261 «Pamuk İpliği (Taraklanmış - Karde - Ham, Tekkat Atkılık)»
- TS 262 «Pamuk İpliği (Taraklanmış - Karde - Ham, Tekkat Örgülük)»
- TS 264 «Pamuk İpliği (Taranmış Penye - Ham Tekkat Atkılık)»
- TS 265 «Pamuk İpliği (Taranmış Penye, Ham, Tekkat Örgülük)»
- Ayçiçeği Tohumu Küspesi,
- Pamuk Tohumu Küspesi
- Yerfıstığı Küspesi
- Soya Fasulyesi Küspesi ve Fındık Küspesi
- Sofralık Üzüm
- Kuru Vişne
- Susam Tohumu, Keten Tohumu, Haşhaş Tohumu Küspeleri
- Kuru Kiraz
- Yaş Meyve ve Sebze Toptancı Halleri

— Birinci Olgunlaştırılması Yapılan Tasarılar

- TS 13 «Primer Piller»
- Radyasyon Dedektörleri (Nükleer Reaktörlerin Korunması ve Ölçümünde Kullanılan)
- Fabrika Yapısı Alçak Gerilim Anahtarlama - Kontrol Düzenleri
- Çelik Başlık
- Tarım Arabaları ve Tarımsal Amaçlı Su Tankları

— İkinci Mütalaya Gönderilen Tasarılar

- Basma Düğmeli Anahtarlar
(Elektrik ve Elektronik Devrelerde Kullanılan)
 - Yaşlanmayan Çelikler
 - Karşılıklı Karışık Kestirme Yöntemi
 - TS 328 «Kerestelik Kayın Tomruğu»
 - TS 52 «Yuvarlak Odunlar»
 - Soyma Kaplamalık Kavak Tomruğu
 - Arı Kovanları
-

— İkinci Olgunlaştırılması Yapılan Tasarılar

- Dizel Yakıtı

- TS 825 «Binalarda Isı Etkilerinden Korunma Kuralları»

— Teknik Kurulan Gönderilen Tasarılar

- TS 202 «Karo Fayans»
- Yuvarlak Asma Metal Yağmur Olukları ve Düşey Borularının Hesap ve Yapım Kuralları
- Beton Yüzey Sertliği Yolu İle Yaklaşık Beton Dayanımının Tayini Kuralı
- TS 180 «Yonga Levhaları - Yatık Yongalı Genel Amaçlar İçin»
- Tıpta Kullanılan Gazların Belirtilmesi İçin Gaz Tüplerinin İşaretlenmesi

Temmuz Ayında 1 Firma Daha TSE Markası Aldı

Firmanın mamüllerinden «NV tipi Elektrik Kabloları» ve «NV-b Tipi Elektrik Kabloları» na TS 833 «N Kabloları» standardına uygun TSE Markası verilmiştir.

Sözleşme, 5.7.1978 günü sayın Şadi Pehlivanoglu ile sayın Şükrü Kılıç - Sadettin Erkan tarafından imzalanmıştır.

İBRAHİM ATIKLER

**Laboratuvar Ve Kalite Kontrol
Dairesi Başkanlığına Tayin
Edildi.**

1937 Doğumlu olup, 1958 yılında Kara Harp Okulundan sınıf birincisi olarak mezun oldu. 1962 yılında Amerika'da telsiz cihazları ile ilgili kurslara katıldı. 1963 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne girerek 1967 yılında Elektrik Mühendisi (BS), 1968 yılında Elektrik Yüksek Mühendisi (MS) ünvanını aldı. Daha sonra Silahlı Kuvvetlerin çeşitli kademelerinde elektrik uzmanı, kalite kontrol elemanı, proje değerlendirmecisi ve teknik şartname hazırlayıcısı olarak görev yaptı. 1972 - 1974 yılları arasında Almanya'da Teknik Ateşe olarak görevlendirildi. 3 Temmuz 1978 tarihinde kendi isteği ile emekli oldu. Evli olup, iki çocuk sahibidir. İngilizce ve Almanca dillerini bilmektedir.

KEMAL KARAHAN

**Eğitim Müdürlüğüne Tayin
Oldu.**

Karahan, 1948 yılında Erzincan'da doğdu. Sivas Pamukpınar Öğretmen Okulu'ndan İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'na gönderildi. 1970 yılında İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nden mezun oldu.

Erzurum Yavuz Selim Öğretmen Okulu'nda Ankara Esenevler Lisesi'nde öğretmenlik ve idarecilik yaptı. Bir ara M.E.B. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nde Tayin - Nakil Şubesi Müdür Muaviniği, mütaakiben Ankara Atatürk Lisesi Müdürlüğü yaptı. Enstitümüzde vazifeye başlamadan önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Satın Alma Şube Müdürüydü.

İNŞAAT LABORATUVARI ŞEFLİĞİNE

Miraç Demirbaş tayin edilmiştir

ERZURUM BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE

H. Cazim Gürbüz tayin edilmiştir

EVRAK ŞEFLİĞİNE

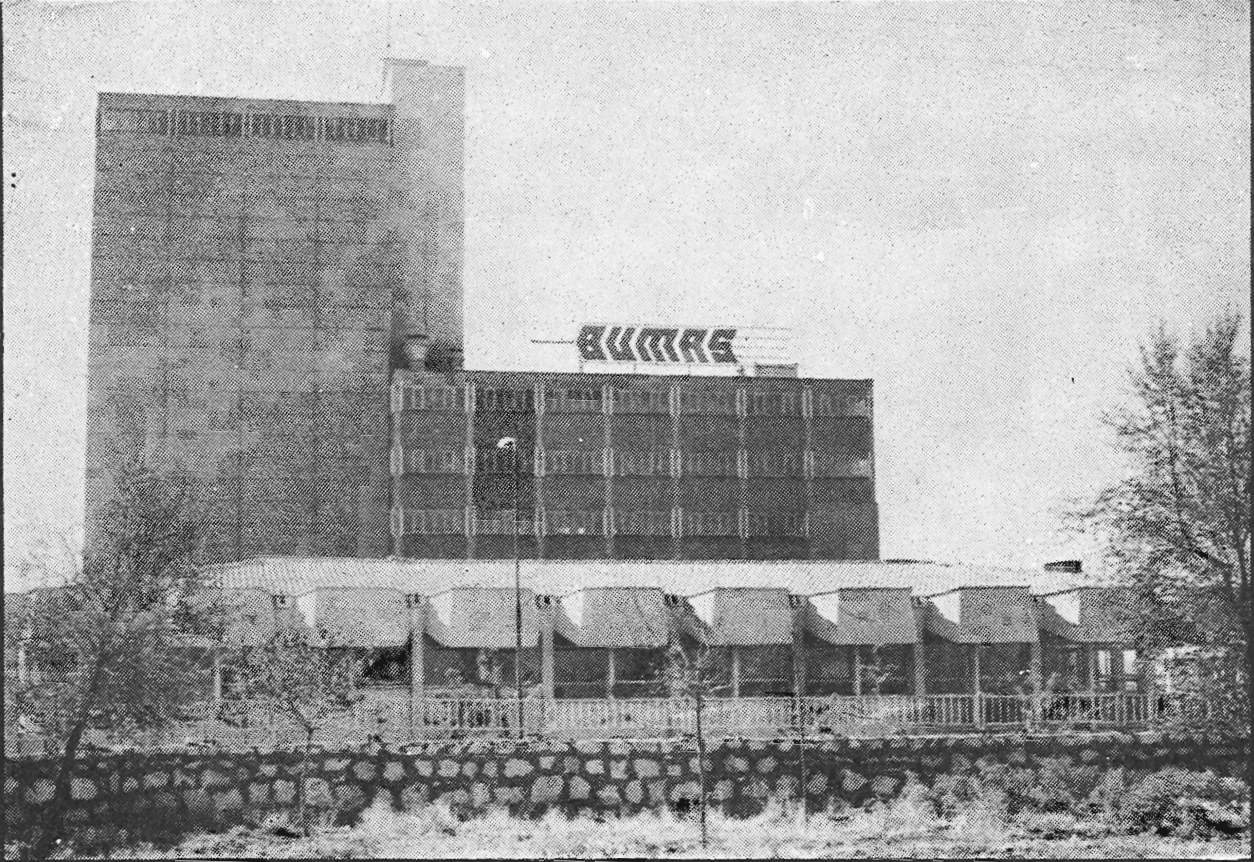
Rüstem Aksoy tayin edilmiştir

BUMAS

Karaman Bulgur Sanayi ve Ticaret A.Ş.

P. K. 38

Karaman

- 1 — Taşsızdır.
- 2 — Boyasızdır.
- 3 — El değmeden yapılır.
- 4 — Hakiki sert buğdaydan mamuldur.
- 5 — Besin değeri yüksektir.
- 6 — TSE 2284 e uygun olarak imal edilmektedir.

Telf	:	1200
Telgraf	:	BUMAS
Ticaret Sicil	:	1406/169
Sermeyesi	:	50.000.000

**Türk
kablo
sanayii'nde
üstünlüğü
tartışılmıyan
marka**

ALTIN KABLO

FVV-n

NAV

NV

NVV

YVV

0,6/1kV

kablolar

GARANTİLİDİR

ALTIN KABLO SANAYİİ A.Ş.

Bankalar Cad. Şair Eşref Sok. No. 7 Beyaz Han
Karaköy - İstanbul Tel. 44 33 30 - 49 59 29

FABRİKA: Rami, Kışla Cad. 10/1 İstanbul Tel. 76 19 18